ČECHOAUSTRALAN

KRAJANSKÝ LIST

PROSINEC 2010/LEDEN 2011

www.cechoaustralan.com

V tomto čísle:-

New York a „Češi národ bez hranic“ - Barbara Semenov	*2*
Jsem Čech - Pavel Vančura	*10*
Glosa Miloše Ondráška - Vánoční přemítání	*13*
Vodafest - Lenka Allen	*15*
Recenze knihy J. Škvoreckého - Jarmila Horná	*16*
Ještě k Mašínům - J. Weis	*17*
O anarchistech - Frank Nykl	*20*
Čas Vánoc - Luděk Ťopka	*22*
Iluzionista - Marta Vančurová	*23*
Čas prázdnin a svátků - Vlasta Šustková	*24*
Život je jen náhoda 18. pokračování - Ante Schott	*29*
Vzpomínka na Joan Sutherland - Miluška Šimková	*29*
Z Deníku cestovatelky - QLD Gabriela Pavesková	*32*
Italské prázdniny - Ladislav Křivánek	*34*
Nebezpečí „white pointers“ - Ivan Kolařík	*38*

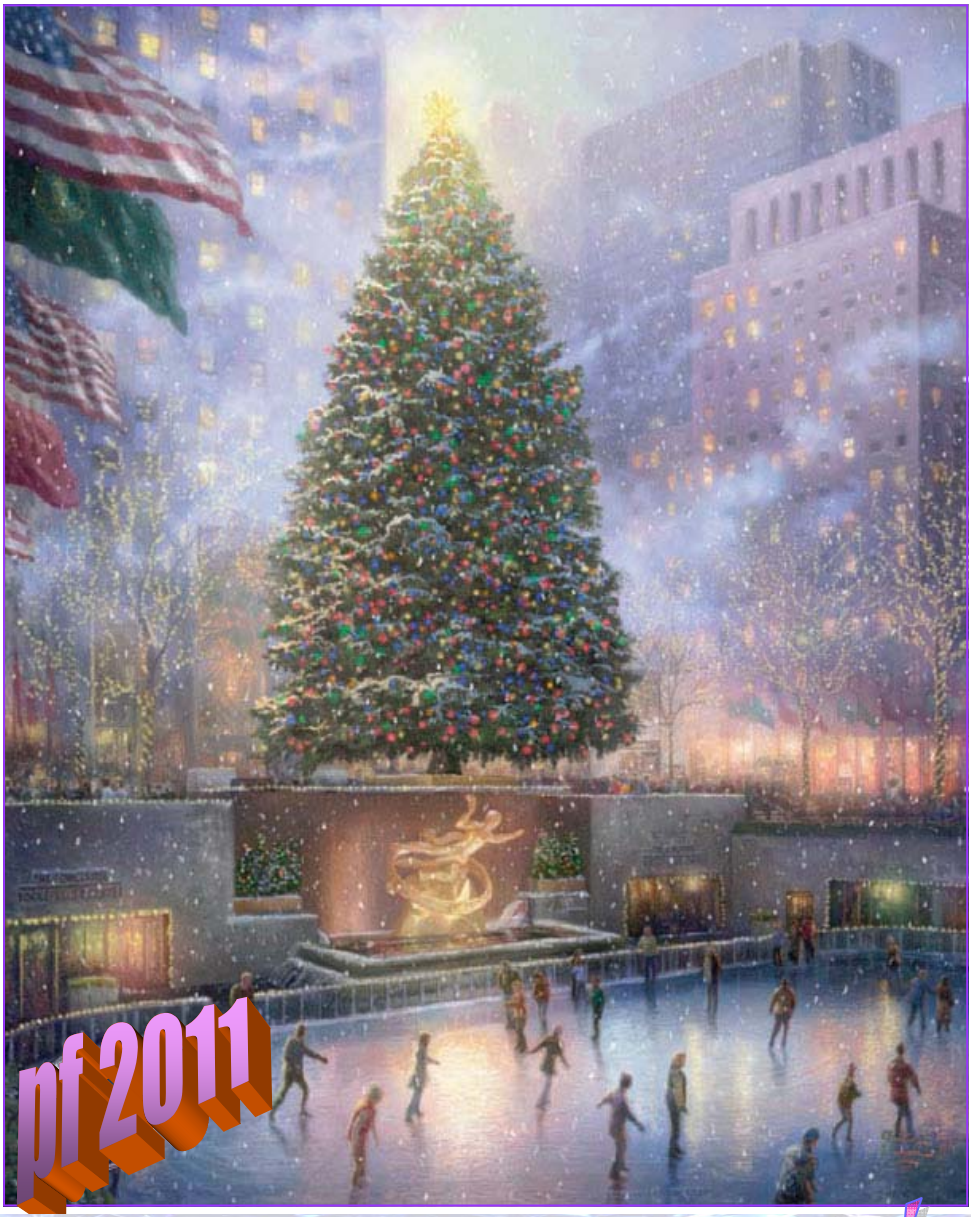

zvláštní vánoční vydání

Generální konzulát České republiky:
500 Collins Street, Melbourne 3000,
Tel: 03 9629 6196, Fax: 03 9629 1311

Manhattan z hotelu v Queens

MŮJ NEW YORK

Barbara Semenov

Málem jsem na ni zapomněla. Neviděla jsem ji dobrých patnáct roků. Moji lásku. - New York.

Zamilovala jsem se však už mnohem dřív. Bylo to jednoho jarního rána před pětadvaceti lety, kdy nás – dvě tehdy mladé a chudé sestry – ještě za kuropění vyklopil autobus po „red eye“ nočním letu ze západu Ameriky na nevlídně vyhlížejícím nádraží Port Authority. Tak jsme se poprvé ocitly v těch šedých, krutě časných hodinách uprostřed manhattanských mrakodrapů, samy, jen s hrstkou bezdomovců povalujících se na ulici spolu s obrovskými pytli dosud neodvezených odpadků. Dodnes vidím ten moment před sebou. Na chodník se slétlo hejno popelavých holubů a dubnový vítr zalézal za límec tenkého kabátku. A právě v té chvíli, předpokládám, musel být nablízku newyorský bůh a nasadit mi růžové brýle zamilovanosti, které nosím v tom městě dodnes.

New York má charisma lidské osobnosti. Takové, která mne fascinuje, vábí, té která nestoudně našeptává, že je zkrátka neodolatelná. Přitahují mne neobyčejné charaktery. New York je noblesní na Páté Avenue, elegantní v okolí Central Parku, bohémský na 42nd, pulsuje tepem nezastavitelného času na Times Square. Je navýsost umělecký kolem Metropolitan, rozmarně rozverný v Soho, laskavý, vlídný v Greenwich Village a stále pláče nad zející ranou Ground Zero. Má tisícero tváří a podob, nálad a zvyků.

O něco později jsem ve své milostné aféře s New Yorkem pokračovala četnými dostaveníčky, když jsem přilétala na Manhattan již za lepších podmínek na pracovních letech s Continental Airlines. S posádkou jsme vyráželi do ulic – z Uptown do Downtown, od Plaza hotelu až k Battery Parku, napříč po Páté nebo Sedmé nebo po Avenue of the Americas. Letečtí kolegové v odpočinkovém civilním oblečení a v teniskách se hrozili nad mými podpatky, na kterých jsem probíhala městem; já však odmítala být za turistu. Chtěla jsem být Newyorker, jedna z nich, patřit do víru a vzrušujícího chaosu tohoto města, které nezná odpočinku ani spánku.

Čas běžel dál a načítal obrázky do alba mého New Yorku. S mámou se plavíme za Sochou Svobody.... S tátou rozlévajícím pitcher - džbán piva v zahradní restauraci pod Atlasem v Rockefeller centru... S dcerou - tak pětiletou, na kolotoči v Central Parku... S manželem na romantické večeři s orchestrem stylu Glenna Millera v restauraci ‚Windows on the World‘ na stosedmém patře Dvojčat... Se sestrou na Ellis Island u našich jmen vyrytých do památné zdi imigrantů... V rezidenci posledního patra Sherry Netherland australského bilionáře Richarda Pratta s producentským partnerem při přebírání australské licence na muzikál „Annie“ od broadwayské legendy Martina Charnina... New York jakoby mapoval okamžiky mého života, kdy jsem žila na hranici reality a snů. Dávný čas v nenapodobitelném městě.

A najednou tu byl zas. Třpytil se a třás‘ tisícem světel za záclonou hotelu v Queens, kam jsem dorazila zcela nečekaně na konci tamního indiánského léta začátkem října, aniž bych o podobném návratu kdy předtím vůbec uvažovala. Suverenita, s jakou si mne v momentě opět podmanil, mi vzala dech.

Po patnácti letech jsem přiletěla do svérázné metropole na pozvání zdejších krajanů na Mezinárodní krajanský seminář se smělým názvem – „Češi národ bez hranic“. Téma nediskutabilní pro toho, kdo miluje stejnou silou Prahu a New York, je šťasten mezi valašskými kopci i na queenslandské pláži, dokáže se o sebe postarat v Berlíně či na Havaji, má vztah k východní filosofii a vzpomíná rád na ruské bílé noci, dojímá se hudbou Dvořáka i zvuky Didgeridoo. Jak je to ale s ostatními Čechy ve světě? To mne zaujalo natolik, že jsem na několik dnů opustila poklidné zázemí svého melbournského domova a vypravila se po dávno zapomenuté střece do města přezdívaného „Big Apple“.

Bylo to krásné déja-vu. Katedrála Svatého Patrika na Páté stále zrcadlí v protilehlém výškovém domě, newyorské preclíky s krystaly soli se dosud houpají zavěšeny na pojízdných stáncích u přechodů, kde červenobílé „komíny“ chrlí svůj dým a výpary mezi dav lidí a nablýskané zářivé značkové výklady. Architektonická pelmel, která by jinde byla neúnosná, působí závratně – ostentativní mrakodrap exmanžela krásky ze Zlína, honosné arkády bohatých stavitelů přelomu devatenáctého a dvacátého století, cihlové činžáky s postranními únikovými žebříky, skleněné a ocelové novodobé konstrukce – to vše se mísí a slévá v jeden sloh exkluzivní jedinému městu světa.

Mám jen pár dnů na proběhnutí svého Manhattanu, nohy necítím, když se statečně snažím v podpatcích - jak zamlada. Prioritou je návštěva Ground Zero.

Rozlehlá plocha je dnes ohromným staveništěm, kolem kterého neúnavně proudí stoické masy Newyorčanů za svými každodenními úkoly. Jen menšinoví turisté se tu snaží objektivy svých kamer vypátrat zbylé stopy největší tragédie poválečné historie lidstva. Mne však více než cokoli jiného dojímá právě ona vůle newyorských pokračovat v životě, nevzdat se, jít dál za štěstím, za svými sny a odhodláním... A za ohradou, nad jejich mravenčím hemžením, přes dva tisíce dělníků tluče, klepe, řinčí, sváží sloupy, trámy, trubky, panely... Za tři roky tu budou stát ne dvojčata, ale čtyřčata nového World Trade Centre, spolu s dalšími hypermoderními komplexy - elegantní a vznešené, v památném i slavnostním duchu, v duchu nezlomeném. Ta nejstrašnější z lidských vlastností - závist, z které pramení většina zla - v New Yorku prostě nemá šanci zvítězit. I to je důvod, proč jej miluji.

Ground Zero

Na 321 East 73 Street je další zajímavé místo. Bohemian National Hall. Tato krásná historická pětipatrová budova byla postavena v roce 1896 na Manhattanu ze sbírky českých krajanů a sloužila celé století jejich potřebám. Jejím vlastníkem bylo sdružení českých spolků v New Yorku BBLA (Bohemian Benevolent and Literary Association). Stav budovy se však koncem 20. století postupně zhoršoval a znemožňoval její plné využití, a tak BBLA na základě většinového rozhodnutí v roce 2001 prodalo budovu českému státu za symbolický 1 dolar s tím, že stát objekt zrekonstruuje a BBLA v něm poté bude část prostor bezplatně využívat. Budova byla v letech 2003-2008 nákladně renovována a v říjnu 2008 slavnostně otevřena. V současné době v ní sídlí České centrum, konzulát a jedno patro využívá sdružení BBLA.

Po prohlídce budovy jsem byla nadšena, ale pak se dozvěděla, že dle části tamních krajanů není vše tak, jak se třpytí. Mnozí místní dnes litují, že tuto budovu

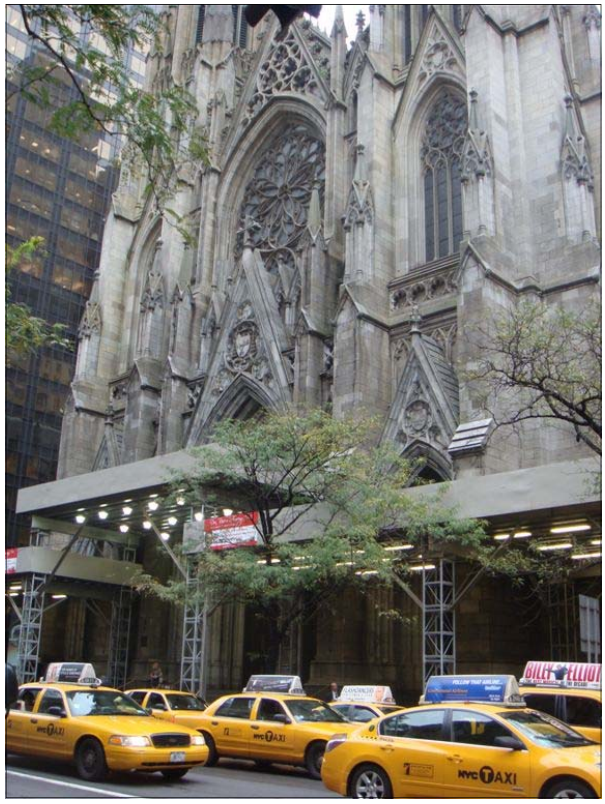

vlastně ztratili. Domnívají se, že ji mohli opravit z vlastních zdrojů získaných sbírkou, a poté provozovat sami. Tito krajané těžce nesou, že stát zasáhl do jim krajanským dědictvím dané historie a důležité nemovitosti a zpochybňují její dnešní využití. Myšlenka občanského principu – tedy to, že každá iniciativa (oprava, sbírka, využití objektu) má v kontextu americké demokracie vyjít zezdola a nikoli být diktována seshora, tj. od státu - byla jedním z podnětů uspořádat krajanský seminář v New Yorku.

U jeho zrodu stáli tři muži – Pavel Vančura, Jan Krondl a Petr Vančura. Čtenář Čechoaustralana si možná vzpomene na pozvání, které vyslali krajanům do celého světa a které jsme otiskli v letošním dubnovém čísle:- *„Na našem semináři se nebudeme vyhýbat ožehavým tématům, která se týkají vzájemného vztahu státu, vlády, národa a společnosti. Ukážeme si na příkladu naší nové vlasti, Spojených států, jak jsou tady tyto vztahy chápány, a pokusíme se je srovnat s chápáním v jiných zemích, především v České republice. Naší výhodou oproti konferencím v Čechách je to, že nejsme na české vládě nijak závislí a že se tedy bez obav můžeme pustit do jakéhokoliv tématu, které by třeba čeští vládní hostitelé v Praze mohli přijímat s rozpaky či nevolí...“*

Konference založená na této premise slibovala ojedinělou událost. Byla svolána do další budovy amerických krajanů – Astoriánské Bohemian Hall v Queens, která slavila v prvním dni konání Semináře, 1.října, své stoleté výročí. Newyorskému architektovi, místopředsedovi zdejšího spolku Pavlu Vančurovi,

Velvyslanectví České republiky:
8 Culgoa Circuit, O'Malley, ACT 2606
Tel: 02 6290 1386, Fax: 02 6290 0006

Účastníci semináře

šéfredaktoru čechoamerického krajanského listu Astorian, se podařilo z této příležitosti vykřesat něco opravdu výjimečného. Úspěch Semináře byl, jak jinak, v lidech, které sezval a posadil kolem „kulatého stolu" nebo spíš „podkovy", aby diskutovali o smyslu národní myšlenky v současné moderní době, o vztahu národa a státu a především o nás, krajanech roztroušených ve světě a stále věrných svým českým kořenům.

V čele rokování seděli zástupci z Čech – ne že byli považováni za čelné představitele, ale protože ve společenství zasedajících čelili dvěma zcela odlišným krajanským světům – jednomu z Východu a druhému ze Západu. Přítomní Češi z republiky však byli s problémy diaspory obeznámeni na výbornou; kéž by žilo v české kotlině více takových lidí jako je senátor Tomáš Grulich, letitý zastánce práv a potřeb krajanů nebo ředitel Radia Praha Miroslav Krupička. Podobně tak vedoucí redaktorka krajané.net Milena Štráfeldová nebo senátní tajemnice Bronislava Hegrová či ředitelka Knihovny Náprstkova muzea Milena Secká. Barieru mezi českým akademickým světem a světem emigrantů boural i etnolog Stanislav Brouček, o disidentském novináři Janu Urbanovi ani nemluvě.

Seděla jsem přirozeně mezi „západáky" – věděla jsem přesně odkud vychází ve svém referátu „osmačtyřicátník" Jaroslav Trombík z Nového Zélandu, sama jsem část svého referátu věnovala Čechoaustralanům jeho ročníku odchodu z poúnorové vlasti. Také přítomná Markéta Slepčíková-Rešovská je zase krajankou novodobou. Do Kanady, kde vede svoji vlastní českou televizní stanici „Nová vize" odešla po Sametové revoluci. Litovala jsem, že v době, kdy byla moje dcera malá, neexistovala „Česká škola bez hranic", jejíž zakladatelka žijící ve Francii, Lucie Slaviková-Boucher seděla po mé levici. Dnes existují pobočky její úctyhodné niciativy jako nezisková sdružení s cílem uchování češtiny u dětí mladých Čechů pracujících v zahraničí již v 21 zemích tří kontinentů.

Řešit otázku zachování češství pro příští generace diaspory s lidmi, kteří jsou nejen vlastenecky zapáleni, ale zároveň schopni svoji motivaci proměnit v přínosnou aktivitu, bylo přímo požitkem. S povzdechem jsme si vyměnili s americkým krajanským spolkem stejné - jak přes kopírák - zkušenosti s nešvary exilových komunit a o to více se zamysleli nad vystoupeními zástupců Čechů z Východu.

Zejména zaujaly představitelky rumunského Banátu – přesvědčivá redaktorka Rádia Temešvar Vlasta Lazu, a Vlastenka Krišan z Banátu jižního - srbského. Vyprávěly pro mne až nepochopitelné příběhy ze svých vzdálených končin. Například o krajanech, kteří se v Srbsku narodili, prožili tam celý, dost nelehký život, ale předali české tradice a jazyk i svým dětem, z kterých se zase stali Češi, a přitom oni sami nikdy v životě nebyli v Čechách.

Vlastenka popisovala velký citový prožitek těchto starých krajanů, když se teprve na sklonku svých životů mohli podívat s autobusovým zájezdem, jak vlastně vypadá vlast, k níž se hrdě a tvrdošíjně hlásili celý svůj život.

Také jsem přispěla svým čechoaustralským vstupem, jak se říká - svou troškou do mlýna, a byla jsem ráda, že oba mé referáty se setkaly s ohlasem a porozuměním. Čtenáři Čechoaustralana si nad nimi možná vzpomenou, že jsem použila pár svých dříve vyslovených myšlenek, ale považovala jsem je za důležitou součást svého sdělení v New Yorku.

Mé další „milostné dobrodružství" s New Yorkem mne opět poznamenalo na dlouhý čas. Připomnělo mi, co vše je možné ještě vykonat, čeho je možno dosáhnout a jak neomezený a široký zůstává horizont našeho poznání, úsilí, představ a ideí.

Za novou energii do žil, můj New Yorku, můj dík.

Fota z New Yorku - autorka

ČEŠI – NÁROD BEZ HRANIC

Barbara Semenov

Dámy a pánové, vážení a milí krajané, hosté Semináře „Češi - národ bez hranic"!
Jsou Češi národ bez hranic? Češi, které osud zavál až k Protinožcům jsou zcela určitě bez hranic omezujících vzdálenosti. Jako Čechoaustralanka, která pobývá dnes v Melbourne i v Praze, musím pravidelně překlenout údajnou vzdálenost 15. 519 kilometrů, abych se dostala z místa bydliště v Austrálii na Karlovo náměstí v Praze a stejně tak zase zpět. Většina z nás měří tu dálku spíš na nekonečné hodiny strávené v ocelové okřídlené trubici, kdy sledujeme za řevu motorů v tichém zoufání, jak na miniobrazovce s Flight Info ustrnulo letadýlko někde nad mongolskou stepí bez jakéhokoli dalšího výrazného posunu směrem sem či tam. To samé na cestě do New Yorku – stejných 24 hodin – jen opačným směrem. Češi v Austrálii si vybrali k životu skutečně to nejvzdálenější místo, jaké bylo k mání, když se rozhodli opustit svou malou zemičku v srdci Evropy.
Australská scenérie tak nemůže být odlišnější od té, kterou si každý z nás více nebo méně zabalil s sebou do uzlíku svých vzpomínek na cestě do neznámých dálek. Přesto mohu ze zkušenosti vydavatelky a šéfredaktorky celoaustralského krajanského listu Čechoaustralan říci, že češství je silně zakotveno v každé z prvních generací těch, kteří našli svůj druhý domov v zemi tak odlišné od staré vlasti. Dalo by se přesto donekonečna diskutovat nad otázkou, zda jsme více Češi nebo Australané.
Na tom svém předlouhém letu sem, do New Yorku, se mi v letadle společnosti Qantas připomněla slavná australská písnička – možná, že ji někteří znáte – složil ji Australan Peter Allen – Boy from Oz, který prožil velkou část svého života v Americe a který se přesto ztotožňoval se slovy své písně „I still call Australia Home". Je to velmi krásná, jímavá skladba, dokonce kandidovala jeden čas na australskou státní hymnu. Tou se nestala, stala se však znělkou největší australské letecké společnosti Qantas. Vždycky zní Australanovi hlavou při návratech do jeho domoviny podobně tak jako Čechovi při jeho návratech na Českých aerolinkách Smetanova Vltava. Já jsem si ji dovolila zadaptovat pro přílety a další použití nás Čechoaustralanů, kteří s ní nalezli jisté souznění. Dala jsem jí titul – VÍM, DNES JSEM AUSTRALAN SPÍŠ...

Já byl za pólem - já prošla svět,
zem obeplul kolem - vždy vracíš se zpět,
tam, kde ti září tvůj Jižní Kříž.
Vím, dnes jsem Australan spíš.
Mám rád zvuk cikád i rudý prach,
vůni od moře a žluť v mimosách,
Já vltavský rodák, můj moravský kraj,
- ve snění Didgeridoo taj...
Tisíce let stará - věčně mladá je,
jak bilabong života vodu tu má,
z ohňů vyjde vzácně - krásná,
i vinná réva tu chutná, jak má...
Osud mi dopřál mít dvojí vlast,
je na tisíc míst, já nedám se zmást,
srdce mé česky vždy bít uslyšíš,
přesto jsem Australan spíš.

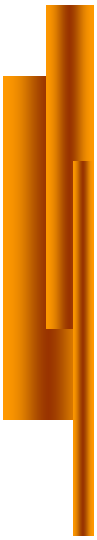

Na základě názvu svého časopisu často zkouším krajany, do jaké míry se cítí být Čecho a do jaké míry Australany. Že by správně měli odpovědět fifty-fifty, je jasné, ale v životě se setkáváme jen zřídka s ideální odpovědí. A tak co Čechoaustralan, to jiný poměr, vycházející z vlastních prožitých zkušeností a možností. Je zajímavé sledovat, jak někdo je z devadesáti procent ten Australan spíš, jiný – a těch je daleko menší počet – zase opačně. Mezi ty, přiznávám se, patřím i já – jak mne ostatně usvědčuje moje, v této době možná trochu přežité, úsilí vydávat tištěné periodikum ve snaze zachovat a oživovat spojení krajanů se starou vlastí.

Během tohoto snažení jsem měla možnost poznat skutečně velké množství Čechoaustralanů ze všech vln českého exilu a emigrace. Stojí za úvahu, jak velmi se tyto i generačně rozdílné skupiny od sebe liší ve svém vztahu k bývalému domovu a krajanské pospolitosti. Nemám zkušenosti s krajany z ostatních zemí, ale jisté náznaky – například z autorského přístupu některých zahraničních přispěvatelů Čechoaustralana – napovídají, že situace bude podobná.

Nejstarší z australských krajanských dopisovatelů Čechoaustralana je dvaadevadesátiletý Ante Schott, který zrovna v posledním čísle našeho listu zmiňuje, že se narodil ještě za Rakousko-Uherska! Ante, bývalý právník dodnes nesmírně svěžího ducha, přišel do Austrálie přirozeně s první početnou vlnou emigrantů po roce 1948. Uprchlíci z období před začínající komunistickou nadvládou pevně věřili, že se jedná o prozatímní odskok do Austrálie. Bylo eminentně důležité přes veškeré strastiplné a kruté začátky, kterým je podrobovala tenkrát značně „vykořisťovatelská“ Austrálie jako zdroje nejlevnějších pracovních sil, stále se sdružovat, stýkat, udržovat kontakt s domovinou a vším českým.

V padesátých letech krajanský společenský život v Austrálii vzkvétal, naděje umírala pomalu a postupně.

Začátkem šedesátých let se tato exilová vlna začala konečně smiřovat s tím, že ke kýženému plánovanému zvratu v republice už asi nedojde. Kromě toho se Češi, kteří byli donuceni podmínkami v Austrálii k tvrdé práci a obstáli v této výzvě, začali velmi úspěšně integrovat. Ti svobodní se později ženili s Australankami, ti v českých manželstvích přesedlali na anglickou komunikaci v domácnosti kvůli dětem, které zapadly do australských škol jako ryby ve vodě. Jen malé výjimky čechofilů trvaly na pečlivém zachování jazyka a tradic v rodinách.

Ve vlastním příbuzenstvu usídleném v Austrálii z té doby mohu připomenout hned tři případy – strýc mého muže dorazil do Austrálie jako mladík, oženil se s Australankou, stal se úspěšným obchodníkem, jeho dvě dcery mají v sobě tak asi dva litry české krve, toť vše. Jedna za celých pětapadesát let svého života nebyla v Česku, natož pak její dva téměř dospělí synové – Číňanoaustralané – jestli se to tak dá říci. Ale to už je o něčem jiném, o Austrálii jako největší „melting pot“ národů, ba dokonce o tom, jakým směrem dnes tato země míří...

Jiný manželský pár přebíhal přes kopečky v ohrožení života s tříletou dcerkou v batohu na zádech, tuším, že byla uspaná prášky, aby prchající neprozradila svým pláčem. Nutno říci, že si holčička vzala později Čecha, její čeština je dodnes bezchybná, dokonce i její čtyři děti jsou schopny komunikovat v češtině, i když jsou Australany s nepochybně australskou budoucností.

A další česká rodina – mého švagra - se s tímto, tehdy miminkem, přes kopečky neodvážila, vzala jen tři starší děti a s nejmladším dítětem, které zanechala v Čechách, se sjednotila v Austrálii až po šestnácti letech. Osudů emigrantů je nesčíslně a jsou to právě tyto jednotlivé příběhy lidí, které tvoří historii národa a jeho exilové odnože.

Vrátím-li se k dopisovateli Ante Schottovi, byl po svém příchodu do Austrálie velice aktivní v krajanském společenském životě, pořádal kulturní vystoupení, psal do novin. Ty noviny – „Hlas domova“ - byly jedním z nejdůležitějších historických počinů emigrace z roku 1948. Vycházely čtvrt století a jejich otcem, vydavatelem a šéfredaktorem byl František Váňa, který byl za svou vytrvalou, obětavou, dobrovolnou a záslužnou činnost dekorován nejdříve British Empire Medal – BEM. V roce 1987 pak obdržel za ocenění práce pro československou pospolitost v Melbourne Medal of the Order of Australia (OAM). Americký fond pro česko-

slovenské uprchlíky udělil Váňovi Zlatou medaili Tomáše Garrigua Masaryka. 28. října 1997 byl František Váňa dekorován českým státem Medailí za Zásluhy I. stupně in memoriam.

František Váňa kolem sebe shromáždil v padesátých a šedesátých letech velký okruh českých intelektuálů, vlastenců a novinářů, nejvýznamnějšími – jakýsi mozek „Hlasu domova“ - byli bohém a literát Václav Michl Junius, který zemřel v sedmačtyřiceti letech, a novinář Karel Wendt. Tento okruh intelektuální špičky australského exilu z osmačtyřicátého se pravidelně scházel k diskuzím a práci nad ojedinělým krajanským listem sjednocujícím československé emigranty nejen na vzdáleném kontinentu, jeho výtisky byly rozesílány do celého světa. Na schůzkách se odmalička batolila a vyrůstala Wendtova dcera Jana, ze které se stala nejlepší australská televizní novinářka a publicistka. Jana je dnes v mém věku, je slavná po celém světě. Málokdo však ví o jejím českém původu, ona sama vystupuje jako Australanka.

Před více než čtyřiceti lety zesnulý básník Václav Michl by snad mohl přispět do našeho Semináře za generaci českých exulantů roku osmačtyřicátého, dovolte mi jej citovat:

Řekl jsem si už tisíckrát:
Nějak se protlučeš vždycky.
Mám všechny země stejně rád.
Tu jednu necynicky.
A všude se dá nějak žít.
A všude se dá začít znova.
Přece však nejde odejít z domova do domova.
A pokaždé se zanítí ta nezhojená rána.
Na pasport kolek vrazí ti.
Ach, věrnost kolkovaná!
Každý se jinak umí kát,
Každý chce jinak smazat vinu,
Jen to mi nelze upírat:
mít právo na cizinu.
Je zem, kde budu moci snít
a smířit nesmířené stíny,
i kdybych se měl navrátit
z ciziny do ciziny.

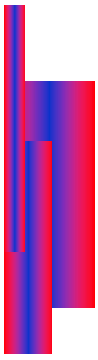

Krajanům z osmačtyřicátého – Michlovým vstevníkům je dnes k devadesátce. Jejich pojítkem zůstala ve většině případů nostalgie, vzpomínky na dramatické opuštění rodné hroudy, silná pouta k tradicím a české kultuře, literatuře a historii. Nezažili ani tragédie padesátých let, neprožili sovětskou okupaci a nemohou mít představu o tom, co se skrývá pod ohyzdným termínem „normalizace“. Jejich láska k staré vlasti většinou přetrvala vzdor dálkám a času hluboko v jejich srdcích. Jsou dnes nejvděčnějšími odběrateli tištěného Čechoaustralana. Jejich psaníčka redakci psaná třesoucí se rukou jsou nejdojemnějším důkazem, že zůstali českým národem bez hranic.

Trochu jinak je tomu z celkem pochopitelného důvodu s další emigrační vlnou z roku osmašedesátého – tito Češi neodcházeli „na skok“, ale s rozhodnutím a jasným přesvědčením, že je to odchod „na vždy“. Byl to odchod vyprovokovaný černým datem v naší nedávné historii, 21. srpnem, kdy mnohým Čechům a Slovákům i později svitlo, co znamená pojem „dočasně umístěných vojsk“. Pro ně to ale v ten okamžik znamenalo navždy uzavření vrátek nejen od svého domu, ale i od svých blízkých, kteří zůstali za těmi vrátky. Přesto neváhali odejít a začít budovat pro sebe a pro své rodiny lepší život jinde. Nikdy nezalitovali své volby, vrhli se vší silou do své integrace v zemi, kterou zvolili, či jim byla přidělena k dalšímu žití.

Pro ně – hlavy otevřené - byla prioritním imperativem slova českého hudebního textaře Zdeňka Borovce: *„Jdi pryč, všeho nech, cestu znáš přes ta pole neoraná. Jdi, nečekej na to, až krutě padneš za tyrana“* i víra, že *„jednou najdeš snad místečko k spánku, chleba a slánku, teplo a klid, - vždyť musí se žít“.* A tak se i stalo. Integraci měli posrpnoví uprchlíci daleko snazší, většina světa jim byla soucitně nakloněna, v Austrálii jim na pomoc štědře přispěchali krajané starousedlíci, kteří přišli před dvaceti lety.

I z této vlny mám dnes v redakci Čechoaustralana několik stálých znamenitých autorů, jako je například Miloš Ondrášek nebo Ivan Kolařík. Jejich pohled na starou vlast je však daleko přísnější, někdy až soudící, podobně jako je tomu u značné části emigrantů z osmašedesátého. Tito lidé mají mnohdy ještě v paměti prožitá zvěrstva komunismu padesátých let, byť byli tenkrát mladého věku, následně bídu socialistického budování a nakonec tanky a vojenské potlačení prvního a posledního paprsku nové naděje na údajně „novou tvář“ tehdejšího systému.

Soudí proto, že v roce 68 měli Češi vlastně trojí volbu – utéci jako oni, bojovat jako disent nebo spadají do obecného pytle „normalizovaných“. To je ovšem velká množina, kterou si český emigrant upravuje podle toho, jak se mu hodí. Dle nich pak odsouzeníhodná většina národa, pokud se nestala přímo přisluhovači normalizace, nesla vinu i tím, že „držela hubu, držela krok“. Je to pohled emigranta zvenčí.

Na druhé straně je tu pohled na emigranta zevnitř. Zpoza hranic z ostnatého drátu. A ten je ještě horší,

Konzulát České republiky
169 Military Road, Dover Heights, NSW 2030
Tel: 02 9581 0100, Fax: 02 9371 9635

protože je živený příslovečnou českou závistí. Závistí Čecha uvězněného a systematicky zpracovávaného totalitním režimem. Sumíruje se do základní myšlenky – „Jak to, že já jsem neodešel? Lítali by mi v cizině taky pečení holubi do pusy.“ Oba dva názory, jak emigranta ve svobodném tak člověka zavřeném v policejním státě, jsou založeny na neznalosti prostředí a skutečností toho druhého. A v tom je, domnívám se, jádro onoho dosud nešťastného a přežívajícího rozdělení, dnes jakési pomyslné hranice – „My a Oni.“
Čechoaustralané z osmašedesátého jsou dnes z velké části na hranici důchodového věku. Jsou dobře sžiti s Austrálií a vesměs jí dávají stále přednost před starou vlastí z mnoha často velmi osobních důvodů. Jeden z těch nejpádnějších je, že jejich děti se zcela poaustralštily. Češtinu zapomněly, protože nebyla doma příliš podporována. V souvislosti s averzí vůči bývalému domovu, který setrvával v komunistickém jhu, nebylo proč zabývat se češstvím jako něčím nepostradatelným v rámci nového života v Austrálii. Rodiče se spíš snažili sami naučit angličtinu od svých školou povinných dětí - podstatnou součástí rodinného života v Austrálii je život ve školních komunitách, na dětských sportovištích a v hudebních kroužcích. Čeština dětí, později dospělé mládeže, je omezená, tzv. „kuchyňská“, postačující k dorozumění se v rámci rodiny, jinak nepoužitelná. Společnost – tedy přátelé, kamarádi a lásky druhé generace - je pak především australská, z té si vybírají své životní partnery, jejich děti – vnuci „osmašedesátníků“ česky už vůbec nemluví, snaha prarodičů o komunikaci s vnoučaty v češtině není příliš žádoucí, ba dokonce se jeví jako společensky nevhodná a neslušná vzhledem k přítomnosti člověka, který jazyku nerozumí.
I v této skupině mám hodně přátel a známých, včetně členů své rozšířené rodiny. U každého je přístup k bývalé vlasti individuální, opět založený na vlastních pocitech, potřebách a prožitcích. Přítel, který zemřel na rakovinu před pár lety, utíkal z Československa s manželkou v prvních dnech okupace. Po pádu komunismu restituoval v Praze na Vinohradech pětipatrový činžák; pocházel ze zámožné a vážené rodiny na Vinohradské třídě. Miloval Prahu, s manželkou tam strávil po revoluci několik pracovních let ve službách své australské firmy. Přitom zveleboval restituovaný dům, lpěl na něm i z nostalgických důvodů kvůli svým rodičům. Považoval dům jako nejvzácnější dědictví, které může předat své jediné dceři. Ta je ovšem zcela australská, úspěšná gynekoložka, s manželem Australanem, také lékařem, a s dvěma dětmi žili a pracovali několik let nejprve na Fidži, pak v Kanadě, nyní se konečně usadili v Austrálii. Restituovaný a zděděný dům prodala nedávno. Její život patří logicky úplně jinam než na Vinohradskou ulici v Praze 2.
Jiná emigrantka, již z doby normalizace, se vrátila do vlasti na několikadenní návštěvu krátce po revoluci. Je duše útlocitná a doznívající stopy morálky starého režimu spolu se záběhem bezohledného raného kapitalismu v zemi v ní vyvolaly tak silný odpor, že se vrátila s obnovenými nesympatiemi k rodné zemi, které trvají od té doby již celých patnáct let. Své děti orientovala místo na češtinu na francouzštinu, poslala je studovat do Francie, v rodině, ač celé české, se i v té kuchyni mluví jen anglicky. Vyvažuji ji spolu s pár dalšími krajany, kteří stejně jako já mají své děti žijící dnes zpět na svobodné hroudě – rodné - nikoli jejich, ale naší.
A zde nám, myslím, začíná svítat naděje. Naděje, že smutný jev odcizení Čechů – oné deseti-miliónové skupiny, která trvale sídlí v české kotlině omezené státními hranicemi, a té dvoumiliónové „skupinky“ žijící ve světě – konečně dočká změny. Jedním ze záměrů tohoto Semináře je vyvrátit mylné české myšlení, že v uvozovkách „pravý“ český národ je pouze ten, který spadá pod hlavičku českého státu. Tento názor narůstal v českém povědomí zcela určitě díky jeho přikrmování českými vládami od roku 1948. Dnes však, podobně tak, jak spatřuje našinec – ať doma či ve světě – lepší zítřky pro Českou republiku s nástupem nové generace, tomu bude i v pochopení vztahu „národ a stát“. Jenže nemůžeme předpokládat, že změna bude dle našich staromódních představ. Ta změna půjde ruku v ruce s globalizací mladé generace, ve které se jazyky a kultury mísí, rozdíly stírají a národní sentimenty se tak začnou soustřeďovat do soukromého místečka v srdci příslušníka toho kterého národa. Napadá mě jakési moderní vlastenectví, cítění osobní afinity k vlastnímu národu. Světové hranice se bortí, mladí lidé migrují sem a tam, zakládají rodiny jinde, než se narodili. Zůstanou navždy součástí národa, nikoli však státu. Země Nového světa jako je Austrálie a Spojené státy jsou jasným příkladem toho, že národy a státy existují nezávisle na sobě.
Závěrem bych se ráda vrátila k emigrantům doby pozdější, uprchlíkům z posledního desetiletí české totality, z let osmdesátých, tedy i k mojí skupině. Ta má dnes, myslím, největší pochopení pro současnou Českou republiku a souzní specifickým druhem stesku po starém domově – po zemi jako takové, po místech, po kultuře, po tradicích... Nemá co dělat s asimilací a integrací v nové zemi, ta může být sebeúspěšnější, přesto to tuto kategorii emigrantů táhne zpátky domů.

Austrálie je nádherná země. Její příroda je nepopsatelná a různorodá. Její lidé jsou díky své přátelskosti a upřímnosti oblíbeni po celém světě. Austrálie má hypermoderní miliónová města a zároveň místa, která si udržela nedotčenost dávných tisíciletí. Přesto se domnívám, že člověk, který vzešel z české kulturnosti, i kdyby se sebelépe zabydlel v této zemi vskutku neomezených možností a pověstné australské bonanzy, nemůže být v Austrálii spokojen na celých sto procent. Co mi v Austrálii schází? Pominu-li, že buš nevoní jako borovicový či smrkový les, a že Australani jsou sice srdeční leč prostodušší lidé, musí mi i nezbytně scházet ke štěstí již zmiňovaná kulturnost, historické tradice a umění, které se v Austrálii omezuje na gurmánské vyžití v restauracích a na sporty a sportovní mega vystoupení a klání.

Myslím, že nejsem mezi krajany sama, která trpí známým syndromem rozpolcenosti mezi láskou k oběma domovům. Časy totality, kdy nebylo na návrat do rodné země ani pomyšlení, jsou už zaplaťpánbů dávno za námi. Tehdy neměl emigrant na nějakou nostalgii a stesk po domově nárok. Bylo věcí principu neupravovat si vztah, - jaképak upravování jakéhopak vztahu? Dnes je situace jiná.

A my se konečně můžeme vracet z domova do domova. V minulosti jsme si přisvojili Cicerovo „Ubi bene, ibi patria – Kde je dobře, tam je vlast“, opustili jsme místa, kde nám dobře nebylo a našli si místa lepší. Odvaha, které je zapotřebí k takovému kroku, je nepopsatelná a ten, kdo neprošel jeho proměnou, si nemůže představit jeho dosah. Odměnou se nám nakonec dostalo dvojí vlasti. Každá z nich má své půvaby a je proto bezpředmětné argumentovat, kde je líp. Dokázali jsme se integrovat v nové zemi a můžeme se vracet s klidným svědomím do staré domoviny. Že je pro nás „doma“ v obou zemích, je naším bonusem, který nemá ani Čech ani Australan. To privilegium právem patří nám, Čechoaustralanům. Není tak třeba řešit, kde je život lepší, a hledat kazy na dvou domovech, které milujeme stejnou silou. Radujme se z jejich rozdílné krásy a buďme pyšní, že právě my patříme do obou. Nežehrejme na rozpolcenost, vždyť tato životní zkušenost z nás udělala světoběžníky, kosmopolity, kteří se cítí spokojeně po celém světě. To je vzácná schopnost, kterou se může plně vykázat pouze ten, kdo prošel procesy imigrace.

Vážme si jí tak, jak o tom podobně napsal už kdysi dávno jeden z nás, Jiří Voskovec. „*Jestli jsem skrz naskrz Američan nebo Evropan – jestli jsem Čech nebo co jsem, přesně nevím. Já nevím kam patřím, ale jsem rád, že jsem rád. A jsem na světě rád. Tak asi patřím do světa!*“

A zde spatřuji i odpověď na otázku, zda jsou Češi národ bez hranic. Češi, kteří překročili jednou svůj práh a dokázali žít jinde než ve své rodné zemi, jsou skutečně bez hranic. Patří do světa. S Českem zůstanou však naždy spojeni pomyslnou pupeční šňůrou, silou odkazu Komenského a dalších českých exulantů, tou, která svým vnímavým synům a dcerám dala do vínku navíc schopnost odvážit se odpoutat od svých hranic. Dala jim křídla rozletět se do neomezených dálek za neomezenými možnostmi, protože pochopili, že je ještě něco cennějšího než pojmy národ a stát v lidském životě tak vzácném, tak krátkém - a tím je a priori pojem svoboda.

Děkuji vám za pozornost.

Na Czech Street Festivalu na Manhattanu

Muzeum českého a slovenského exilu 20.stol., Štefánikova 22, Brno 602 00, Email: muzeumexil@muzeumexil.cz

JSEM ČECH

Pavel Vančura

Býti Čechem je soukromá a osobní záležitost. Není to ale úplně závislé na naší vůli, není to, že jednoho dne se ráno probudíme, protřeme si oči a radostně zvoláme: „Ejhle, ode dneška jsem Čech!“ Musíme k tomu mít určité předpoklady, doslova VROZENÉ předpoklady: Narodit se v ryze české rodině, kde se mluví česky. Není naškodu, když se narodíme v tom kraji v srdci Evropy, ale nutné to není. Pokud češtinu používáme do nějakých pěti-šesti let, pak už nám to češství nikdo nevezme.

Mluvím tady o přináležitosti k českému národu. Nikoliv k českému státu. Tam je ta otázka zamotanější. Protože státy vznikají a zanikají, ale lidé přežívají. Češi, Němci, Rómové, Vietnamci – každý se cítí být členem svého národa. Protože mluví česky, německy, rómsky, vietnamsky. V Čechách, v Sudetách, v Letanovcích u Spišské Nové Vsi či na tržišti v Ústí nad Labem.

A pak nás pošlou do školy. Může být česká, ale také srbská, ukrajinská nebo americká. Naučíme se druhý jazyk, velkou kulturu, vlastenectví k nové zemi a ke státu. Ovšem pokud jsme Rómové, tak ten stát moc nebereme, ať je to Slovensko, Rumunsko nebo Francie. Pokud bychom byli Němci v Sudetách, tak bychom to Československo asi také nebrali. To na nás zase v tom roce 1918 někdo ušil nějakou boudu, rozhodl to o nás a bez nás. A nejinak je to s politikou. Nikdo z nás jsme nebrali jako danou svoji příslušnost k socialismu a normalizaci, i když jsme v zemi všichni mluvili česky. Proto jsme tady a nezůstali jsme tam. Ale raději ten stát a jeho politické uspořádání přeskočme. Ten stát možná pro svoje národní cítění vůbec nepotřebujeme.

Jazyk a zvyky, přenesené na nás v naší rodině. Český jazyk, české tradice a česká kuchyně. To do nás vštípí českou identitu. Národní identitu. Ovšem je pravda, že bez základní školy absolvované s vlastivědou, diktáty, koncerty v Obecním domě a operami v Národním divadle se to národní povědomí otupí. Stačí si srovnat generaci naši, která ještě vyrostla v Československu, s generací našich dětí, které se tam sice narodily, ale vyrostly jinde, a s generací našich vnuků, kteří se už narodili jinde a česky se domluví jen stěží. Těm ten Smetana už řekne pramálo. Babičku Boženy Němcové a Nerudovy Povídky malostranské si nepřečtou. Ještě si možná poslechnou nahrávku Divadla Járy Cimrmana, ale už nepochopí, co z toho je pravda a co je fantazie. A z vlastivědy by dostali pětku.

Možná, že se podivíte, proč tady převaluju tu českou identitu. Co mě vede k tomu, abych se jí vůbec zabýval. Podle občanství jsem přece Američan. Do Ameriky jsem se vždycky toužil dostat, snad už od první třídy, kdy jsem v Praze mezi Spartaky a Velorexy vídal jednoho stříbřitě modrého Chevroleta z Amerického velvyslanectví. Těchto bouráků jsem později vídal víc, když jsem trávíval prázdniny ve starobylém městě na Jadranu. Tam jsem se v jednom také poprvé svezl. No to byl úžas! No jo, „kapitalistická“ Jugoslávie. Tam někde, mezi první a devátou třídou, ve mně vyrostl snad až nekritický obdiv k Americe. Přispěly k tomu filmy o Indiánech natočené na Plitvických jezerech a u vodopádů řeky Krky v Chorvatsku. Později se k tomu přidaly písně Divokého Západu v Lucerně v podání Greenhornů a Rangers. Mezitím se do českých hvozdů navalily tanky s bílými pruhy, kolem měst vyrostla předměstí z paneláků „Made in the U.S.S.R.“ s obyvateli ze šírých ruských stepí. Na trůn usedl soudruh Husák a jeho všudypřítomná mocenská mašinérie. Odjezd na Západ se změnil z romantické touhy v naprostou nutnost. A tak jsem se jednoho dne objevil v Brooklynu. Začátky nebyly lehké, Amerika nebyla to, co jsem v ní přes oceán viděl. Na romantiku nezbýval čas, bylo třeba postarat se o chléb vezdejší. Tou prvotní depkou asi prošel nejeden přistěhovalec – za námi svrab, před námi neštovice.

A pak jsme se najednou dočkali nečekaného – listopadu 1989. Z naší strany hrdost, američtí kolegové nám blahopřáli, jako kdyby to byla naše zásluha. My jsme pokrytecky kývali hlavou a raději to moc nerozebírali. My jsme byli tady a ne tam. Akorát jsme teď viděli Prahu v televizi každý den.

Tam někde došlo k vyjasnění té naší identity. Jo, žili jsme už léta v Americe, ale ty „Čechy krásné, Čechy mé“ nám nedaly spát. Místo Cranberries a U2 jsme si tam dali Český skiffle Jiřího Traxlera. A tehdy někde někdo řekl: „No ale vždyť je v Astorii ta Bohemka, vždyť my si tam můžeme zřídit takové naše malé Česko a bude to, jako kdybychom byli u Fleků nebo u Kalicha. Vyhrneme si rukávy a postavíme to tam na nohy. To bylo před dvaceti lety. Dnes to tady sice na nohách je, ale někdy se to tady motá jako v podnapilosti.

Avšak ta česká identita nám tu už zůstala. Mezi přateli se tady pořád můžeme bavit česky, můžeme si objednat točenou Plzeň nebo Staropramen, a dát si k tomu svíčkovou nebo knedlozelovepřo. A hned jsme zase jako doma.

Řekl bych, že za to, že tady tu českou identitu pořád ještě máme, můžeme vlastně děkovat Listopadu. Tady se odrazil v nárůstu národní hrdosti a ve zvýšeném zájmu o udržování české identity.

Jak je to tedy s tou naší identitou? Jako co se cítíme, my spolkaři v Astorii? Jako Američani? Čecho-američani? Češi? Můžu mluvit jenom sám za sebe. A tak to můžu říct naplno: JSEM ČECH. Mluvím jako Čech, myslím jako Čech, jsem české krve a českého smýšlení. Pravda, bez českého státu, ale to mi jaksi nevadí. Není tu český stát, je tu jiný. Je tu velká multikulturní země a přiznejme si to, v ní ty všemocné americké dolary. A modrý pas s bělohlavým orlem – propustka prakticky do celého světa. Ale v zásadě ten stát je jenom praktická pomůcka. Národ je něco úplně jiného.

Byli jsme za Habsburků, jsme i za Strýčka Sama. A patříme k sobě i s Čechy odjinud: z Banátu, Bukoviny, Haliče i Sedmihradska. Od Arktiky po Austrálii a Nový Zéland. Od Paříže až po Čitu na Dálném Východě. Jsme Češi a patříme k českému národu. Dokud se tak budeme cítit, tak nám to nikdo nevezme.

Ale co když pak příjde někdo a řekne: „Nikoliv, pánové a dámy, vy žádní Češi nejste. Vy jste Američani, Australané, Srbové a Chorvati.“ No ale to je potom patálie. Jak na to odpovědět?

A dále: Můžeme být jak Češi, tak patřit i do jiného národa? Třeba do takového, který je celý poskládán z přistěhovalců? Australané, Novozélanďané, Kanaďané, Američané. Pomineme-li zbytky původního obyvatelstva, takový národ se nezakládá ani tak na jazyku, jako spíš myšlenkách a na zemi. Nikoliv na státu, ale na půdě.

To území, to území... Čechy krásné, Čechy mé... Kokořín, Karlštejn, Trosky, Bezděz... Karel Hynek Mácha. A Alois Jirásek a Božena Němcová i s Janem Nerudou. Chodsko, Staré Bělidlo a Malá Strana. Místa drahá našim srdcím. To území, to území. A ty vlády, které nikdy nebyly naše. Vždycky to byli ONI: Habsburkové, komunisti, Zeman a Klaus. Možná ještě tak Masaryk a Havel byli „naši“, ale možná, že taky ne.

A nakonec praktická otázka: Co z toho? Co z toho máme, že jsme Češi? K čemu nám to vůbec je? Česko nás neživí, neplatí, nedává nám práci. A lidé v Česku se o nás nezajímají. Té části národa, co žije tam a ne tady, té jsme lhostejní. To už více záleží NÁM na nich, jak se jim tam vede.

Kdo nám ale potvrdí, že jsme Češi, když třeba máme americký pas? A co naše děti, které už neumí recitovat Máchův Máj? Nebo neví, kde Křivoklát? Přiznám se, že se mi z těch otázek točí hlava. Chci si v této věci udělat jasno, ale narážím na otázky, na které je těžké odpovědět. Takže toho nechám a jenom se pokusím o svoji vlastní a jednoduchou definici toho, že jsem Čech:

Jsem Čech, protože pro mě je příslušnost k českému národu věcí zásadní. Je pro mě zásadní proto, že moje mateřská řeč je čeština. Protože si nadosmrti uchovám v paměti místa, v nichž jsem vyrůstal. Protože jsem se ztotožňoval s národní MINULOSTÍ a tradicemi. A četl Jiráska. Pro to pro všechno jsem Čech.

Jako zemi bydliště jsem si však zvolil zemi jinou. A to proto, že v ní byla ta PŘÍTOMNOST zajímavější, rozmanitější, a přirozenější. Nová země bydliště mi dala hodně k osobnímu a odbornému rozvoji. Umožnila mně svobodně žít, bez lži a přetvářky. Za to jsem jí vděčný a jsem a budu k ní loajální. „I pledge my allegiance...“

Ale národ mám jediný. Tím je národ český. Nemám z toho materiální užitek – mám z toho užitek duševní. Mám v tom pocit náležitosti, identity. Někam patřím, můžu o tom mluvit a můžu se i o tom pohádat. V tom národě mám svoje kořeny a čím jsem starší, tím jsou ty kořeny pevněji vrostlé do té prsti, do té rodné hroudy. Prostě řečeno – JSEM ČECH.

ASTORSKÁ CHARTA

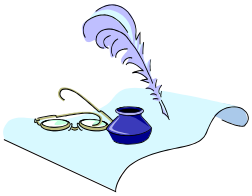

Jan Krondl
Pavel Vančura

Považujeme tyto pravdy za samozřejmé:
Květiny jsou starší než Zahradník. Jenom díky tomu, že na světě existují Květiny, časem lidi napadlo je pěstovat a kultivovat. Tím pádem si vlastně Květiny vytvořily Zahradníka.
Stejně tak, Společnost je starší než Vláda. Nejdřív přichází na svět lidská spolupráce, která vzniká díky vědomí společných zájmů a potřebě je nějak uspokojovat, tato spolupráce udržuje pohromadě Společnost, a teprve proto, aby tuto soudržnost v sobě Společnost udržovala, podporovala a pěstovala, si časem Společnost pro sebe ustavuje Vládu.
Rolí Vlády je Společnost v jejím chodu udržovat a podporovat, stejně tak jako rolí Zahradníka je pěstovat a kultivovat Květiny.
Stát není nic jiného než Skleník, ve kterém jsou některé Květiny pěstovány.
Národ není nic jiného než určitý druh Společnosti, jako je určitý druh Květin, a v případě národního Státu je jasné, že tento druh Květin onen Skleník značně přesahuje.
Povinnost Vlády ke Společnosti je všude stejná - v zahraničí je ale ještě výraznější, protože zde Národ není chráněný státním Skleníkem, a proto nemá vlastně na vybranou než fungovat způsobem, jakým Společnost fungovala předtím, než si ustavila Vládu, to jest přímou lidskou spoluprací.

ČESKÝ DIALOG
objednávejte na adrese strizovska@seznam.cz
v Austrálii k objednání také na adrese Jana Růžička
82 Cardwel Str., Arakoon, NSW 2431
e-mail: Ruzickajana@yahoo.com.au

Dosavadní politika české vlády ke krajanům je založena na předpokladu, že vlastně Zahradník přivádí na svět Květiny a že Národ vzniká až ve státním Skleníku.
Tím vláda vlastně popírá samu možnost, že Společnost předchází Vládu.
Otřesné důsledky tohoto názoru, který už zřejmě panoval za Československa, jsou známé: nekonečná ústupnost občanů vládě v době Mnichova a nekonečné přenášení občanské odpovědnosti na vládu, které vedlo k Únoru.
Je správné a logické, že z Ameriky, země, která je celá založená na principu priority Společnosti před Vládou, se má ozvat hlas žádající, aby se vládní politika konečně obrátila, tj. aby Vláda podporovala *vlastní* chod české národní Společnosti - doma i venku - a sama se stahovala do pozadí.
Taková politika bude mít tyto výhody: 1/ snížení těžiště odpovědnosti za řešení společných věcí, které povede ke stabilizaci Státu; 2/ výrazné zmenšení až eliminaci závislosti na Vládě, které odstraní samotný kořen totalitních tendencí způsobem, jakým to Sametová revoluce neudělala.
Je samozřejmé, že přitom musí česká vláda respektovat rozdíly mezi jednotlivými krajanskými komunitami, jak to doposavad také nedělá. Krajané na Východě mají jiné potřeby než krajané na Západě. Jejich základní potřeba je ale stejná - zdravý a soběstačný chod komunity.
Z toho lze odvodit zlaté pravidlo, kterým se má vláda při jednání s krajany řídit: *Každou komunitu podpořit v tom, co - s nejmenším úsilím ze strany vlády - povede k jejímu největšímu rozkvětu a soběstačnosti.*

SEDM STUPŇŮ K NOVÉMU ČESKÉMU NÁRODU
1. Tvrdíme a jsme si stoprocentně jisti, že my, kteří mluvíme česky a narodili jsme se českým rodičům, JSME ČEŠI A PATŘÍME DO ČESKÉHO NÁRODA, ať už v tradičně chápaných českých zemích (Čechy, Morava, Slezsko), tak i mimo ně.
2. Když už tedy máme český národ, tak musíme hledat cesty, jak ho zpevnit. To znamená pracovat na vzájemných vazbách mezi místními komunitami a často národ nově budovat, a to ZDOLA a ne SHORA. Grass roots movement. GRASS ROOTS NATION BUILDING.
3. Pokud nám česká vláda chce pomáhat, musí tak činit nezištně, nikoliv přístupem něco za něco. V zájmu naší vlády by mělo být, aby český národ stál na pevných nohou. Proč? Protože jedině silný národ si zvolí takovou vládu, která mu bude nejlépe sloužit.
4. Český národ však nestojí a nepadá na stavu české vlády. Český národ je občanská společnost založená na českém etniku. Nezáleží na tom, kde je to etnikum usídlené. Z praktických důvodů by mělo být jádro národa v české kotlině mezi Krkonošemi, Krušnými horami, Šumavou a Beskydami.
5. Potřebujeme národní iniciativy a organizace, které překračují státní hranice a které budou působit na všech kontinentech, kde jsou Češi. Místní buňky budou řešit místní problémy. Ale budou své aktivity koordinovat s dalšími buňkami jinde v kraji a ve světě. V době internetu, facebooku a mobilu to nebude problém.
6. Jako budovatelé a udržovatelé českého národa nechceme a nepotřebujeme pevnou ruku ve vedení globálních iniciativ a aktivit. Potřebujeme a/ INICIÁTORY, kteří budou zahajovat různé místní národní aktivity, b/ KOORDINÁTORY, kteří je budou koordinovat se světem, c/ ARCHIVÁŘE, kteří budou vše dokumentovat, aby byl materiál všem k dispozici a k následování. d/ A hlavně potřebujeme zapálené NADŠENCE, kteří věci národní věří a jsou ochotni do ní investovat pro ně devizu nejcennější – svůj ČAS.
7. V této struktuře a síti kontaktů posuneme náš český národ za hranice všedních dnů v Praze, Plzni, Břeclavi i Frýdku-Místku. Umožníme rozšířit českou kulturu do nejzazších koutů světa. A umožníme také to, že humanistické, technické a duchovní impulzy z jiných kultur vhodně ovlivní český národ.

Autoři Astorské charty se ptají, zda by krajané ve světě podepsali myšlenky tohoto prohlášení?

Pište své názory na adresu redakce Čechoaustralana.

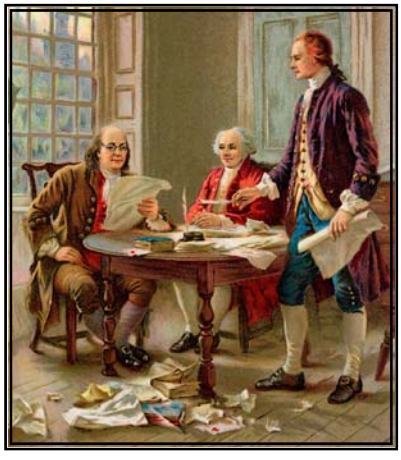

Glosa Miloše Ondráška

VÁNOČNÍ PŘEMÍTÁNÍ

Ani jsem se nepokoušel vyhledat v encyklopedickém slovníku definici výrazu "národní identita". Někomu stačí, když si navleče tričko oznamující velkými písmeny lásku k Praze nebo se zahalí do státní vlajky, když prší. To neberu, je to laciný a mělký projev. Před rokem 1989 se mi dostal do rukou v ČSSR vydávaný časopis, fotografie na první stránce ukazovala skupinu Staročechů (tím myslím generaci přistěhovalců před rokem 1930 a zejména v 19. století). Po příletu z Ameriky vkleče líbali beton na ruzyňském letišti. V připojeném článku prohlašovali, že by i Spojené státy měly následovat marx-leninský režim podobný tomu, jak jej nastolil kapitalistických okovů zbavený lid v ČSSR. Bůhví, co si dnes tito krajané myslí. Asi již nic. Při mé cestě do republiky v polovině letošního roku jsem viděl zřejmě otce a syna, oba v širokých kovbojských kloboucích, jejich trička hlásala, že jde o Čechy z Texasu. Doufám, že již nepatřili k pokolení proklamujícímu lásku ke staré vlasti na přistávací ploše. Nová generace Čechoameričanů se domnívá, že jsme národem bez hranic. Pod praporem globalizace?

Setkal jsem se s krajany, kteří se pokoušeli odseknout svoje kořeny a tak vztah k rodné zemi. Zda se jim to podařilo, nevím, pochybuji. Někteří ale měli pádný důvod, vzpomínám na poúnorového exulanta, bývalého důstojníka čs. letectva, válečného pilota RAF, kterého zbolševizovaný čs. vojenský soud odsoudil in absentia k trestu smrti. Seděl na malé stoličce při rožnění masa na otevřeném ohni v Port Moresby, popíjel víno, vyhrnul si košili a ukázal mi jizvu od krku napříč hrudi k pasu. Německý stihač ho sestřelil a pokoušel se ho odříznout kulometem od padáku. A mému příteli tekly slzy pro nehojící se ránu v duši. Ve dnech, kdy píši tyto řádky, české webové stránky přinesly smutnou zprávu, exulant, třiašedesátiletý Martin Štěpánek, herec a bývalý ministr kultury, spáchal sebevraždu. Na internetu zaštěkaly hyeny: „A kdy budou nasledovat další?"; „Skvělé, zase o jednoho méně"; nebo „Tleskám smrti toho válečného štváče ze Svobodné Evropy". Tento druh lidí ukamenoval našeho melbournského známého, exulanta Jiřího Hodače, když se po návratu z londýnské BBC v roce 1989 pokoušel uplatnit v pražské televizi. Vzpomeňme si na půtky kolem vítězného projektu Národní knihovny vypracovaného pro Prahu londýnským arch. Janem Kaplickým. Zeď postavená mezi domov a exil stále stojí i po svržení totalitního režimu před více než dvaceti lety. V republice můžeme často slyšet: „My a oni", tuzemci a tamzemci.

Máme zde (v Melbourne) dva velmi dobré přátele, oběma dobře přes osmdesát, nezávisle na sobě se pokoušejí vyřídit na ministerstvech v Praze důležité záležitosti. Nikoho tam nemají, bez osobní intervence a snad i všimného se jejich případy vlečou do nekonečna a budí dojem, že úřady čekají na jejich pohřby, aby nemusely vyřizovat jejich agendu. V posledních letech se v republice existenčně zavěsila na exil řada lidí a právě jsem se dozvěděl, že se chystají další. Jak mysleli, na jakou stranu se přikláněli před rokem 1989, nevím, dosud tato informace chybí, abychom k nim měli důvěru. Tito lidé a jejich instituce pořádají různá shromáždění a nejraději jezdí po světě a navštěvují krajanské spolky. Nám to příliš nepomáhá, ale když jim to daňoví poplatníci v republice platí, prosím, z našich kapes to nejde. Uvažuji, proč by ale nemohli být alespoň trochu užiteční. Při úřadě, který má v pracovním programu styk s krajany, by mělo být zřízeno právní oddělení, které by pomáhalo vyřídit agendu většinou starým exulantům např. v případech, o kterých se zmiňuji na začátku tohoto odstavce. Pražský tisk označuje kulturu za sedativum. Na nedávném krajanském zasedání v Praze jsme ale slyšeli, jak nás (exil a domov) kultura spojuje, nikdy jsem ale neslyšel, že by střední a vysoké školy v republice nabídly stipendia studentům, potomkům exulantů, na poli hudby, tance, výtvarného umění. Byla vypsána literární cena pro česky píšící spisovatele a básníky žijící mimo republiku? Kdo formálně ocenil české časopisy publikované ve světě? Mladí lékaři, filologové, inženýři, přírodovědci atd. rádi přijímají pozvání ke studijním pobytům v USA, Austrálii, Velké Britanii, Německu a jinde, proč se reciprocně nezvou naši vnuci a vnučky žijící v těchto zemích do České republiky? Nebo jim nenabídlo uplatnění některé české ministerstvo, zejména zahraničních věcí? Nejde jen o mladé, napadlo někoho v republice vybudovat sociální ústavy, ve kterých by našli útulek exulanti, kteří se na stáří chtějí vrátit do země, ve které se narodili? Pro ně a pro mnoho z nás má český národ stále svoje historické hranice.

Ty můj kraji! Říkám si s Františkem Halasem. Ty můj kraji, Tvá hlína mnutá v prstech voní po zalehnutých vlasech dávno pohřbených pradědů a prabáb, je přísadou mé krve. Ty můj kraji! Jsi tam, kde Vysočina nabírá dech a pole skládají slib úrody. Roztržky kořenů a rozmilovanost větvoví bude bez konce! Kdyby mi pro pláč zbyly jen oči, já se tam vrátím, já se tam i poslepu vrátím. I když jen ve vánoční vzpomínce a modlitbě.

www.leadersmagazine.cz LEADERS

Z VELKÉ DEBATY

Vedoucí redaktorka české redakce Radio Praha přítomná na krajanském semináři v New Yorku, ***Milena Štráfeldová*** *zaznamenala další zajímavé myšlenky, které byly vyřčeny během závěrečné Velké debaty všech zúčastněných. Z její podrobné reportáže na stránkách krajané.net vybíráme pár diskusních vstupů delegátů z České republiky.*

Moderátor debaty Jan Urban vyzval všechny účastníky, aby se pokusili pojmenovat, co pro ně znamenají jejich české kořeny. Diskuse ukázala, že nejde o lehkou otázku. Kdo je vlastně Čech, zformuloval jako jeden z prvních etnolog Stanislav Brouček, který se krajanské problematice věnuje už desítky let: "Ten, kdo se tak identifikuje. To je základní záležitost. Ten člověk, který řekne - ano, já jsem Čech. Já mám jazyk, čeština pro mne bude vždycky mateřštinou, vyrostl jsem v této kultuře a subjektivně se cítím součástí celku, ať už to nazýváme etnikum nebo národ. Jsem tedy tím pádem Čech. A ještě důležitější je říct, že v českém prostředí nebo ve středoevropském prostoru je kategorie národa politická, je to politická dohoda. To je obrovský rozdíl proti tomu, jak se to chápe někde jinde ve světě. Dnes ten národ nemá povědomí o sobě, neumí se přesně definovat. Nikde to není, neexistuje o tom žádný veřejný diskurs. Výzkum to neřekne, je to neustálá dohoda, domluva, to, co napsal Renan, že je to neustálý plebiscit."

Podobně reagoval i další účastník debaty, historik, senátor a člen Stálé komise Senátu pro krajany Tomáš Grulich: "To, kdy se člověk cítí Čechem, je skutečně subjektivní. Ale ve chvíli, kdy začne vstupovat do nějakých vztahů, musí mít odezvu. Někdo mu musí říct, ano, ty k nám skutečně patříš. A i toto je velmi mnohovrstevné. Nelze to jednoduše zobecnit. Jestliže se vytvoří spolek lidí, kteří mají tento pocit, tak se musí vnitřně identifikovat. Je to od té skupiny, které stačí jenom to, že si upečou koláč, žádnou jinou identifikací nemají. A i ti na to mají právo. Ale samozřejmě jinému spolku se to líbit nebude a bude říkat: prosím vás, co vy jste to za Čechy? Ani jedna skupina ale nemá právo té druhé vyčítat a je skutečně na té skupině, jak si to identifikuje a jak si to přijme."

Svou zkušeností z několikaletého pobytu v zahraničí přispěl i ředitel Radia Praha a tajemník Mezinárodního koordinačního výboru zahraničních Čechů Miroslav Krupička: "Opravdu tím, že se člověk ocitá na delší dobu v zahraničí, začíná si pocity jakési sounáležitosti, pocity loajality k něčemu uvědomovat daleko silněji. Já jsem si to uvědomil sám, protože jsem žil nějakou dobu v Británii, a až tam jsem se stal řekl bych vlastencem. Tam jsem si uvědomil svoje češství. Tam vás strašně naštve, když si vás začnou plést s Polákem, když nevědí, kde leží Praha, a tak dále. To se v Británii stává a ve Spojených státech taky. Tam na to najednou člověk začíná být strašně citlivý, začíná mu to vadit a hledá nějakou sounáležitost. Dnes je to důležitý jev tím víc, čím víc lidí v rámci volné Evropy a v rámci globalizace vyjíždí do zahraničí. Oni si toto uvědomují, sdružují se, mají nějaké potřeby a na ty potřeby nikdo nereaguje."

O praktických potřebách zahraničních Čechů se zmínila také tajemnice Stálé senátní komise pro krajany Bronislava Hegrová: "Na mne se obrací spousta krajanů s různými dotazy, ať je to otázka finanční dotace, ať je to studium, ať je to rozvoj českého jazyka, ať jsou to restituce, korespondenční volby a tak dále. Z této věci jednoznačně vyplývá to, že ti lidé potřebují instituci, na kterou se budou obracet, a ta jim podá komplexně informaci. Současný stav v České republice, jak už tady bylo řečeno: je tady ministerstvo zahraničních věcí, ministerstvo školství, ministerstvo vnitra atd. Samozřejmě Senát, ten ale nemá finanční prostředky, ten má jinou úlohu. A proto si myslím, že podpora této myšlenky, která zaznívá odspodu, od krajanů, je v tom, aby byl někdo, kdo se o ně postará třeba radou, nebo rozdělením peněz. Ať to má i nějakou kontinuitu a posloupnost a dostupnost pro všechny. To tu slyšíme a slyšíme to dva až tři roky, kdy se tu tato diskuse začala objevovat.V Senátu se uskutečnil před dvěma lety seminář, který se jmenoval Krajané a Česká republika. Byl z něho vydán sborník a byly také formulovány teze, že je potřeba, aby se zřídil tento úřad. A toto je další iniciativa. Pokud vy cítíte, že by to tak mělo být, tak by měla být dál podporovaná."

Prosadit vznik takového orgánu ale podle senátora Grulicha není vůbec jednoduché: "Myslím, že velmi důležitá věc je politická vůle. Samozřejmě když zajdu za premiérem, tak řekne, že to je sto padesátý sedmý problém. My tu máme (problém) zdravotnictví, a ty přijdeš ještě s nějakými Čechy v zahraničí! My si musíme také říct, jestli česká společnost o to vůbec stojí? Je na nás, abychom přesvědčili, že společnost by o to stát měla."

Stanislav Brouček v debatě položil otázku, jak to udělat, aby se krajané sdružili tak, aby uměli komunikovat se zbytkem národa v Česku? "Od roku 1992 se to nepodařilo. Tehdy se sešel poprvé exil na ministerstvu zahraničních věcí a tam se zhádali. Další pokusy včetně Týdne zahraničních Čechů neměly takovou odezvu na domácí straně. Mně jde o to, aby se vytvořilo takové fórum odborníků a reprezentantů skutečně z obou stran, aby ten dialog mohl na nějaké úrovni vzniknout. Je to pořád dokola, celých dvacet let, povídání o citových otázkách. Ty jsou samozřejmě pochopitelné a správné. Je ale třeba najít princip, metodu a systém, jak tento dialog dovést k modelu, aby to skutečně fungovalo v tom, co se možná nepřesně nazývá moderní diaspora. A aby stát do toho vkládal účelně prostředky, účelně se o to staral a uměl účelně pracovat s těmi, kteří odcházejí. Protože migrace je nejen záležitost toho, že ti lidé jsou venku, ale aby měli představu o tom, co je čeká a co si mohou v té kolektivitě venku dovolit."

Milí přátelé VodaFestu,

První ročník českého a slovenského festivalu VodaFest 2010, který se konal 13. listopadu na Šumavě ve Viktorii, je za námi. A jaká to událost!

Jak se ukázalo, Vodník, oficiální maskot festivalu, byl naším nejlepším sponzorem a tak pršelo téměř bez přestání celý den. Ani to však neodradilo více jak 350 návštěvníků, kteří se přijeli potěšit tím, co je našemu srdci blízké - kulturou a bohatými tradicemi obou národů.

Na třech jevištích se vystřídalo více jak 50 účinkujících, kteří předvedli to nejlepší, co naše komunity umí. Návštěvníci měli na výběr jak vážnou tak i populární hudbu, tanec, zpěv, výtvarné umění a rukodělbu. Největším hitem byli akordeonista Samuel Rauza mladší, country houslistka Marcela Taylor s kapelou Vintage Blue, krásně nastrojení tanečníci ze Slovenského spolku Ľudovíta Štúra a přehlídka 22 původních lidových krojů s výkladem Ivany Jančářové. Zpěvák Ivan Tásler ze slovenské populární skupiny IMT Smile musel přidávat.

I děti si přišly na své. Mohly si nazdobit voňavý perníček, či královskou korunu z papíru. Z drátku nebo šišek tvořily zvířátka. V nabídce byly i kreslené pohádky tak, jak je známe z našeho dětství. Bylo zajímavé sledovat, jak se na kolovrátku spřádá vlna nebo jak mistryně Maja Garland zdobí perníková srdce a domečky.

Davem procházeli pouliční prodavači, kteří na podnosech nabízeli trdelníky, makové hřebeny, vánoční cukroví a rožky. Štrůdlů bylo na ochutnávku

několik druhů a chodské koláče byly velké jako kola u vozu. Soutěž o nejlepší bábovku se pevně zapsala do historie Festivalu.

Budvar se čepoval celý den a výborně sedl ke guláši se žitným chlebem, sekané s okurkem nebo utopencům s cibulí. Nechyběla ani slovenská kapustnica a halušky se špekem a s brynzou. Lidé si dokonce mohli zakousnout do obyčejného chleba se sádlem!

Návštěvníkům zdá se déšť nevadil. Postávali pod plachtami a stánky a těšili se z výborné nálady, která všude panovala. Přecházeli od místa k místu, aby o nic nepřišli. V hlavním sále si pak mohli sednout ke kávě nebo degustovat pravý festivalový Shiraz či Pinot Josefa Chromého. Každý si našel něco, co mu bylo blízké. Posezení bylo dobarveno výstavou tvorby 11 českých a slovenských umělců.

Tombola byla bohatá a umožnila návštěvníkům odnést si domů nefalšované české a slovenské zboží. Obě vlády nám totiž prostřednictvím svých zastupitelstev věnovaly cenné dary a tímto podpořili VodaFest, jehož cílem je zachovávání a prezentace národních tradic zde v Austrálii.

Festival byl o nás, z nás a pro nás. Více jak 70 dobrovolníků ze všech organizací přidalo ruce k dílu a přispělo tak k velkému úspěchu. Nadšení bylo nakažlivé a úsměvy na tváři jasným důkazem toho, že jsme tady jako doma.

Co k tomu víc dodat? Návštěvníci měli jen jeden dotaz. Kdy bude další festival? A to je pro nás organizátory tou největší odměnou.

Těším se s vámi všemi na shledanou na příštím VodaFestu. O tom kdy bude se dozvíte na našich webových stránkách www.vodafest.org.

Lenka Allen

checkusouttravel
Czech Republic Specialist

NOVINKY NAŠÍ KANCELÁŘE -

Fly free to Europe River Cruising

Denní lety s Emirates - Airbus A330-200: Dubai - Praha

Lety do Jižní Ameriky a USA

Informujte se o výhodných cenách, využijte skvělé nabídky!

www.checkusouttravel.com.au
(cestování z Austrálie)
www.checkusouttravel.cz
(cestování z ČR)

E-mail: info@checkusouttravel.com.au

Tel: 1300 794 543

VODAFEST
CZECH AND SLOVAK FESTIVAL 2010

Josef Škvorecký: Ze života české společnosti

Recenze Jarmily Horné z Kanady

Kdo z českých čtenářů by neznal jméno a tvorbu předního spisovatele, Josefa Škvoreckého, autora četných knih, tvůrce postav jako poručík Borůvka, Danny Smiřický, Blběnka a jiných, ale také biografického románu o Antonínovi Dvořákovi, či sci-fi Pulchra a několika filmových scénářů? A kdo by nevěděl, že Josef Škvorecký společně s manželkou Zdenou Salivarovou založili exilové nakladatelství Sixty-Eight Publishers, ve kterém vydávali díla exilových autorů, včetně vlastní tvorby, a autorů v Československu zakázaných. Škvoreckého prvotina „Zbabělci“ vyšla v roce 1958, brzy byla zakázaná a znovu vyšla v roce 1964. Kniha „Ze života lepší společnosti“ vyšla poprvé v Československu už v roce 1965.
Brožovaná kniha „Ze života české společnosti“ vyšla v nakladatelství Sixty-Eight Publishers v roce 1985. Nyní se nám dostává do rukou nové elegantní vydání s vtipnými ilustracemi Juraje Horvátha. „Ze života české společnosti“ je soubor tří částí, které chronologicky sledují život lepší společnosti během první republiky, socialistické společnosti během padesátých let a exilové společnosti v kanadském exilu přes osudy několika generací jedné rodiny - nejdřív podnikatelské, jménem Macháně, později budovatelské, jménem Machanin a nakonec imigrantské, zvané MacHane. Příběhy v rodině vypráví a události ve společnosti komentují především dětští vypravěči formou školních slohových úkolů, tajného deníku či kazetového záznamu. Ve všech formách je to humorné vyprávění, údiv nad světem dospělých, satirický pohled, svěží díky typickému Škvoreckého humoru a jeho jedinečného „dětského“ jazyka.
Například, jak poznal žák III. B obecné školy chlapecké, Josef Macháně, proč mají lidé měkké nosy? Jednu neděli šel otec Macháně do kostela se svými syny a dcerou, jenže místo bohoslužeb zašel do vinárny. Toho využil žák Macháně a ulil se z kostela, jeho sestra šla na rande a bratr do kavárny. Ovšem doma všichni matce vyprávěli o mši a kázání jakoby tam byli, takže děti dostaly odměnu a malý Josef psal „zasedli jsme k svátečnímu obědu... a rozhostila se dobrá pohoda. Pročež soudím, že lež jest prospěšná. Neboť já, Blanka, Petr i otec dopustili jsme se toho dne velikého množství hříchů a přestupků, avšak lhouce, vše se obrátilo v dobré. Soudím tudíž, že lež nemá nohou krátkých, nýbrž dlouhých a požadavek ´Nemáte lháti!´sám jest lží, neboť plníce ho, nemohli bychom patrně vůbec existovati. Rovněž protože neexistují lidé tvrdých nosů, nýbrž všichni mají nosy pouze měkké, soudím, že všichni lžou, ergo existují, a naše společnost, prolhávající se k pravdě, vzkvétá neustále.“
V socialistické společnosti Josef Machanin (vedoucí prodejny Textilia, předseda Svazu přátel SSSR, jednatel odbočky Svazarmu atd.) navštívil pionýrský tábor, kde ho nadchnul „radostný obrázek, svědčící výmluvně o moudré a všestranné péči našeho lidu o zdárný tělesný i duševní růst naší nové směny. Viděl jsem jídelny kryté průsvitným zeleným laminátem ... překrásné ruské kulečníky z mořeného dřeva. ... Jaký to pokrok od dob, kdy přicházeli jsme jako skauté, mládež svedená reakční ideologií, do předem zcela neprefabrikovaných lesů, kde naší fyzické síly bylo zneužíváno k hrubé práci, spojené s výstavbou táborů, a to při nehodnotné stravě, kterou jsme si nezřídka museli vařit sami! Nechce se mi ani vzpomínat na to, co vše napáchal kapitalismus!“
Žák Vasil Machanin se pokoušel vštípit do paměti své kamarádky zvláštnosti výrobního procesu, jenže ona, mnohem úspěšněji konala instruktáž v líbání tzv. francouzském. „Nejdřív jsem namítal, že Francie je stát kapitalistický, avšak ona mě uklidnila slovy, že dělnická třída je tam velmi silná.“
V torontské exilové společnosti si žák Derek MacHane zaznamenává svá pozorování na kazety podivnou česko-anglickou splácaninou. Například se zmiňuje o návštěvě rodinných přátel a známých: „V tom momentě zvonil dveřní zvon a přišla Mrs. Stanna Santner s husbandem. Ona má v Torontu publikační business a každého vždy bere za knoflíkovou dírku, protože nekupuje její knihy. ... ´Á pan Hergottvál! Pročpak ste kancloval subskripci?´ ´Musíte rozumět, milostivá,´ otočil se rudě Mr. Hergottvál. ´Já si opravil stah, a oni jistě skrze svoje agenty mají váš adresní fajl. Já podepsal, že se budu chovat, zatím co vám a vašemu manželovi zkancelovali sityzníp, protože se nechováte... Musíte pochopit, že s vámi nemohu své jméno asociovat...´ Tato pasáž také připomíná neslavné období, kdy se exilová společnost dělila na „upravené“ a „neupravené“ podle toho, kdo si formálně a za hodně peněz upravil vztah se socialistickou republikou.
Jestli jste četli dřívější vydání klasického díla Josefa Škvoreckého, nebo se s ním setkáváte poprvé, pobaví vás jeho příběhy i styl, kterým vtipně komentuje českou společnost a její veselé i méně hezké stránky.
Knihu můžete dostat na internetových stránkách www.czech-books.com nebo ji objednat telefonicky na 1 877 287 1015. Je vázaná a stojí $ 26.00.

V rámci své spolupráce se zahraničními Čechy a Slováky
po celém světě, podporuje ČSUZ jako jeden z mnoha svých projektů
také vydávání celoaustralského krajanského listu Čechoaustralan.

ZVLÁŠTNÍ VYDÁNÍ
17

JEŠTĚ K MAŠÍNŮM

Jaroslav Weis

Minulé číslo Čechoaustralana přineslo dva zcela rozdílné, téměř protipólné názory na případ skupiny bratří Mašínů, který již léta dělí český národ na jejich obdivovatele a kritiky. Vedle toho, že je pozitivní, dá-li redakce jakéhokoli média dnes objektivně stejný prostor oběma stranám, je také nutno připomenout, že ani jeden článek činy Mašínů nesoudil. Rozdílné články řešily pouze otázku, zda je na místě ocenit tyto činy jako hrdinské.

Rád bych připojil svůj postřeh na základě osobního dojmu ze zajímavé besedy s Josefem Mašínem, na které jsem byl nedávno přítomen. Josef Mašín, narozený v roce 1932, je stále pohledný a mladistvě vyhlížející muž, který dokáže svým vyprávěním vtáhnout posluchače dramaticky nejen do událostí kolem boje a útěku skupiny, ale i přesvědčivě přiblížit tragickou dobu dnes již dávné minulosti. S neuvěřitelnou podrobností popsal okolnosti zabití těch, kteří se snažili jejich akci znemožnit.

Představil jsem si sám sebe v situaci Josefa Mašína a ozbrojeného Rošického a byl jsem si jist, že bych musel udělat to co Josef, bránit svůj vlastní život. Byl to totiž nepředvídaný okamžik, kdy proti sobě mířily dvě pistole, tedy otázka přežití. Josef Mašín řekl, že u nejčastěji diskutovaného případu – podříznutí omámeného policisty Honzátka – osobně nebyl, ale že by udělal to samé, co jeho bratr Radek. Bez velkého patosu konstatoval, že má čisté svědomí a s těmito zabitími na svém kontě může žít.

Připočtu-li k tomu dobu, ve které musely svými životy zaplatit stovky nevinných neznámých, čestných a statečných lidí, věřím, že zabití byla dokonce i zdůvodnitelná a ospravedlnitelná. Skupina těchto mladých mužů bojovala jak uměla. Že se mohla zacílit na podstatnější představitele zla v zemi, jí zřejmě v té době nedošlo. Chvályhodně zviditelnila před celým světem tehdejší bědnou situaci v stalinistickém Československu. Co se však hrdinství týče, ponechám toto rozhodnutí jiným. Pro mne Josef Mašín, kterému jsem pozorně naslouchal, hrdina není a nemůže být.

Hrdina v mých očích musí mít totiž i hrdinské chování. Hrdina je natolik ušlechtilý, že nemá zapotřebí shazovat významného prezidenta (i když nejsem jinak jeho extra obdivovatelem) prohlašováním, že "Vašek Havlů“ pocházel ze zrádcovské rodiny, že chodil ve svazácké košili,... Hrdina je tak nad věcí, že nemusí hovořit pohrdlivě o nejslavnějším exilovém nakladatelství - Torontském Publishers 68 jen proto, že o něm nevydalo knihu,...

Jazýček vah mých úvah o hrdinské povaze se neodvratně nachýlil do minusu, když Josef Mašín, který si zakládá na své pozici a póze, že nevstoupí na půdu dnešní svobodné vlasti z důvodu, že tam stále existuje komunistická strana, na besedě prohlásil, že nespatřuje žádný, ale pražádný morální problém v tom, že jeho rodina - manželka a dcery - za doby nejtužší normalizace v zemi navštívily Prahu a pobývaly v nejzprofanovanějším estébáckém hotelu Intercontinental v době, kdy stát označoval Josefa Mašína za nepřítele národa.

Pro mne, obyčejného emigranta, který si za komunistické nadvlády v Československu nedokázal ani představit „urovnání vztahu“ s totalitní zemí, je toto v kontextu s celou kauzou Mašínových něco naprosto nepochopitelného až usvědčujícího.

POST SKRIPTUM

Posledním z dluhů povinován jsem otci
plynutí času než odplaví podobu tváře
zděděnou odkazem rodu
stvrzenou vlastnictvím hlíny
Vesnický patriarchát
Nepřístupni spolu vzájemnou rozdílností
a přec
tak velká podobnost
vzájemnou propastností
nutí mne hledat v protipólu
proč zběhl jsem já
Vesnický syn
Plamének lítosti prohoří lidskou dlaň
co popelem málo jen hřeje
Je pozdě pozdě je
hroudy když bubnují na dřevo
hlínou za nehty splácím dluh

Břetislav Kotyza

ODTUD A ODJINUD

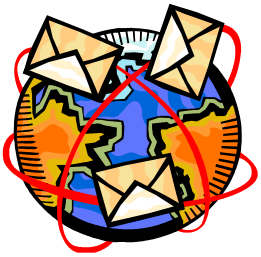

♠ Česká nadace „Partnerství“ pořádá každoročně chvályhodnou anketu “strom roku“. Letos byl zvolen tzv. Hromův dub, který stojí již 433 let nedaleko Bohuňovic u Olomouce. Je poslední ze souvislé výsadby dubů, které zpevňovaly hráze dnes již zaniklého Velkého rybníka založeného v roce 1577. U Hromova dubu stálo kdysi obydlí baštýře. V únoru 1945 publíže dubu seskočilo deset amerických letců ze sestřeleného letadla. Na místě byli zajati a o jejich dalším osudu není nic známo.

♠ Český program rádia SBS, které má nyní sídlo v Sydney, dříve v Melbourne, připomíná třicetileté výročí od založení tohoto vysílání. Redakce SBS nás zajisté seznámí s celou historií. Mám tři připomínky, nikoliv k tomu, co bylo, ale k současnosti. Možná na rozdíl od jiných, vysílání z angličtiny přeložených australských zpráv pokládám za ztrátu času, drtivá většina z nás již natolik umí anglicky, že přímo sleduje zprávy z rádia či televize a nepotřebuje verzi v češtině. Za druhé, relací věnovaných českým osobnostem anebo komunitám v různých australských městech slyšíme vzácně jako šafránu. Tím nemyslím ty, kteří přijíždí z republiky do Sydney, těm redakce přeje. Za třetí, informace přebírané z Českého rozhlasu jsou často zaměřené na úzce lokální problematiku, která je pro ty, kteří žijí po desítiletí v Austrálii, zcela nezajímavá.

EXCLUSIVE Bohemia
HAND MADE CRYSTAL

Český ručně broušený olovnatý křišťál

dekory lehké - jednodušší, i bohaté; klasické a moderní - dle představ a přání našich zákazníků

www.bohemia-exclusive.cz

V katalogu naleznete rozsáhlý sortiment tvarů a velikostí. Nechte se inspirovat výběrem z více než 300 možností. Každý výrobek je originálem.
Objednávky přijímáme faxem nebo e-mailem.
Rádi vás také přivítáme v naší nové dílně na Vysočině na adrese Chlum 173, 582 35 Lučice.

Tel.: +420 569 489 512, Fax: +420 569 432 385, Mobil: +420 602 192 784
E-mail: info@bohemia-exclusive.cz

♠ Jméno Jiří Pehe posluchači českého programu SBS z doby, kdy byl vysílán z Melbourne, znají. Redaktor SBS si ho zval každou neděli z Prahy ke komentářům o politické situaci v republice. Pehe napsal řadu publikací, nedávno *Portrét politika o dvaceti jednání* - zuby nehty se snažící ublížit prezidentu Václavu Klausovi. Nemá pro něho jedno dobré slovo, kritika označila všechny stránky za velké klišé a povrchní. Před pražskou kavárnou, ve které Pehe podpisoval svoji knihu, se objevil transparent označující ho za “zrádce“ a “národního diverzanta“.
Od vydavatelské knižní politiky vidím zcela rozdílnou situaci na poli sdělovacích prostředků, snad sponzorským či jakým vlivem. Dává mi za pravdu i Mezinárodní organizace “Reportéři bez hranic“, která nedávno sestavila a uveřejnila žebříček hodnotící země podle svobody tisku. Skandinávské státy jsou na tom nejlépe. Ve sféře vyjadřování názorů česká media pokulhávají až za Namibií na 53. místě. Objevují se náznaky, že totalitní tzv. tiskový dozor se stále zadírá pod kůži demokratické tradice. Nevím, zda má s tímto nějakou souvislost informace, že Česká republika pohoršila proti loňsku na žebříčku korupce, klesla na úroveň Kuvajtu a Jižní Afriky. S českým podplácením a úplatkářstvím je to podle pražských novin jako s blbostí, musí se s ní bezpodmínečně bojovat, vymítit se ale nedá.

♠ Možná že si vzpomenete. V Melbourne vydávané *Hlasy* uspořádaly československý reprezentační ples. V přísálí visela řada výtvarných prací z ateliéru v Praze narozeného Jiřího Tibora Nováka. Z Melbourne se přestěhoval do Aireys Inlet nedaleko pobřežních Dvanácti apoštolů, kde stále pilně pracuje. Galerie a studio Chrysalis (179 Gipps St, East Melbourne) vede Novákovy obrazy, grafické listy a bibliotisky upravené krásné knihy, které ilustruje.

♠ Okolnosti spjaté se smrtí slavného dánského astronoma Tychona Braha (1546-1601) nejsou dosud jisté, snad byl otráven na pokyn dánského krále Kristiána IV. Brahe působil na pražském dvoře Rudolfa II. Habsburského, byl pohřben v kryptě staroměstského chrámu Matky Boží před Týnem. Dánové nyní dostali povolení z pražského magistrátu k exhumaci a objasnění Braheho smrti. V roce 1901 byl z hrobu vyjmut astronomův vous a v něm zjištěno velké procento rtuti. Brahe si ovšem mohl smrt zavinit sám, údajně na sobě testoval různé elixíry a životabudiče.

♠ Prezident České republiky V. Klaus na zasedání OSN v Novém Yorku, kterého se zúčastnila také ministerská předsedkyně Austrálie, projevil názor, že by tato organizace měla snížit výdaje, vyhýbat se snaze globálně vládnout či radit jiným státům. Ty nechť svoje problémy řeší samy. Poslání OSN, jak je definováno v její Chartě, je udržovat mezinárodní mír a bezpečnost, rozvíjet přátelské vztahy mezi národy a spolupracovat na řešení konfliktů.

portál české literatury

Vícejazyčný webový **Portál české literatury (PČL)** www.czechlit.cz je určen k propagaci české literatury v zahraničí prostřednictvím poskytování informací o žijících a v současné době tvořících literátech a o jejich díle.

ZVLÁŠTNÍ VYDÁNÍ

19

V Praze premiér české vlády Petr Nečas navrhl řadu úsporných opatření. Podle průzkumu veřejného mínění lidé podporují ta, která se jich nedotýkají, např. zrušení některých velvyslanectví a konzulátů.

♠ V oboře u Lán někdo úmyslně otrávil deset jelenů, raději nebudu komentovat. Rád ale referuji o tom, že chráněná krajinná oblast Český les, která letos slaví páté výročí svého vzniku, nadělila sobě i návštěvníkům speciální dárek. Naučnou stezku, na které se můžeme setkat s bobrem, který byl v Čechách vyhuben v 18. století. Český les se nachází na západě země, tam bobr zmizel již o dvě stě let dříve, již v 15. století se tam zakládaly sklárny a jiné provozy závislé na vodě a bobr jim to kazil. Rozšíření bobra v západních Čechách můžeme děkovat reintrodukci těchto hlodavců v Bavorsku před dvaceti lety. V Českém lese bylo letos napočítáno 44 bobřích rodin, každá je tvořena přibližně 5 až 8 zvířaty, tedy rodičovským párem a potomky ze dvou vrhů. Na Aljašce jsem viděl bobry při kácení stromu u potoka. Pařez i spodní konec kmene jsou ohlodány jako do špičky ořezaná tužka. Z kmenů pak staví přehradu.

♠ Australská angličtina si nyní oblíbila výraz "paradigm", s oblibou jej používá ministerská předsedkyně, media a kde kdo další. Seznal jsem újmu v jazykové znalosti, anglicko-český internetový slovník (v mém třídílném knižním toto slovo není) mně nabídl překlad: paradigma, množné číslo: paradigmata. Chytřejší jsem nebyl. *Čechoaustralan* ale poučí. V češtině to znamená: vzor, příklad.

♠ V knihkupectví na Václavském náměstí v říjnu představovala svoji knihu *Tajná řeč broží: Příběhy z mé šperkovnice* bývalá americká ministryně zahraničí v Československu narozená Madeleine Albrichtová. Vyprávěla, co se v zájmu zahraniční politiky skrývalo za ozdobnými špendlíky, tedy jejími zbraněmi. Podnět dal bývší irácký diktátor Saddán Husejn, který o Albrightové prohlásil, že je had. Když pak jednala o Iraku, nosila brož s hadem. Broží s různými motivy měla mnoho, jednou prý přehnala a na jednání s tehdejším ruským prezidentem Putinem si připnula trojici opic symbolizujících "nevidím, neslyším, nemluvím". Putin se velmi zlobil.

♠ Jaký český výrobek je dnes ve světě nejpopulárnější? Nejsou to auta, ani boty, lovecké pušky, případně turbiny a tím méně lokomotivy. A světe zboř se - ani pivo i když na melbournské sokolovně visí jeho světelná reklama. Uživatelé počítačů na všech světadílech však znají antivirusový program AVAST! připravený pražskou společností stejného jména. Akronym byl vytvořen z termínu "anti-virus advanced set", navíc slovo *avast* podle prvního dílu mého již zmíněného anglicko-českého slovníku znamená pro britské a snad i jiné námořníky povel "stop". Velmi případné.

♠ Od září 2010 se žáci a studenti v České republice setkávají s řadou novinek. Od první třídy základní školy se zavádí nové písmo, my jsme se učili psací, nové se nazývý *Comenia script*. K maturitě nyní patří povinná čeština a matematika. Škola si pak stanoví další předmět - fyziku, biologii nebo chemii. Od roku 2012 bude povinný další jazyk (bez znalosti angličtiny se nyní v republice velmi těžce shání práce). Známkovat se nebude od jedničky do pětky či od výborné po nedostatečnou, žák se dozví známku v procentech.

IP

Nejen Australané a zdejší krajanská komunita, ale i návštěvníci Tasmánie z celého světa včetně slavných, nešetří chválou na vína Josefa Chromého. Tato vína nesou mnohá prestižní ocenění, získala desítku trofejí a přes devadesát medailí.

Čechoaustralan Josef Chromý OAM rozvinul tasmánské vinařství do nebývalých kvalit, ze znamenitých odrůd milujících chladnější podnebí Tasmánie vypěstoval s pomocí vyspělé vinařské technologie vynikající Pinot Gris, Sauvignon Blanc, Chardonnay, Riesling, Gewurtztraminer a Pinot Noir. Znamenitá jsou také jeho šumivá vína s nám lahodně znějící vinětou PEPIK.

Návštěva vinného sklepa a restaurace Josefa Chromého v Relbii, pouhých patnáct minut jízdy od Launcestonu, patří dnes již k vyhledávaným zážitkům při objevování Tasmánie. Nedostanete-li se tam v nejbližší době, dopřejte si alespoň chutě vín tohoto úspěšného vinaře.

Josef Chromy Wines
370 Relbia Road, Relbia
Tasmania, Australia 7258
Phone: +613 6335 8700, Fax: +613 6335 8774
Email: wine@josefchromy.com.au

šedesátka
web pro seniory
www.sedesatka.cz

Anarchisté, stále ocelová pěst komunistické strany

Frank Nykl

Výraz anarchismus pochází z řeckých slov "an-" předpona znamenající "bez", "v nepřítomnosti" a "archos", neboli "vládce", "vůdce". Výraz "anarchia" pak znamená stav bez (utlačovatelské) autority. Anarchisté odmítají pojmy stát, vláda, parlament, monarchie, republika, kapitalismus, fašismus a rovněž také nacionalismus a církev. Vůdcem komunistů (bolševiků), kteří se pak oddělili od anarchismu se stal Vladimír Iljič Uljanov, který si dal bojovou přezdívku – Lenin. Podle řeky Leny, která je delší a teče opačným směrem. Přestože se zdá, že měl Plechanov (vůdce anarchistů - Volgin) v dotyčném období života na Lenina velký vliv, věrohodnost vysvětlení je diskutabilní. Existuje řada teorií o původu jeho jména a on sám nikdy neprozradil, proč si je vybral.
Leninův dědeček, který pocházel z matčiny strany, byl zámožný lékař. Narodil se jako Moiše Srul Blank. (To kdyby věděl Hitler!) Byl synem obchodníka hebrejského vyznání, Moiše Istkoviče Blanka (pradědeček Lenina), jehož rodina zřejmě přišla na Rus z Rakouska. Doktor Blank zakončil úspěšnou zdravotnickou kariéru hodností státního rady a byl registrován v seznamu povolžské mobility v Kazani. Tady si pak zakoupil venkovské panství Kokuškino, ke kterému patřila též řada nevolníků (v Americe by byl otrokářem). Tento fakt byl v SSSR velice přísně utajován. Blankovi měli pět dcer včetně Marie, budoucí Leninovy matky. Dostalo se jim též kvalitního vzdělání v německé dobové kulturní tradici. Leninova matka mluvila a zpívala německy, francouzsky, rusky, anglicky a po mnoho let vládla nad jejich nemalým majetkem.
Starší syn, Alexandr, bude pro svou činnost v pověstné teroristické organizaci "Narodnaja Volja", pro prokázanou vedoucí úlohu v přípravě atentátu na cara Alexandra III. popraven. Byla mu nabídnuta carem milost, pokud o ni požádá. Hrdý 26tiletý Alexandr Uljanov o milost nežádal. Revoluční víra jej stála život. Paní Uljanovová i po popravě syna, teroristy, dostávala plnou státní penzi a nadále žila v plném komfortu. Přežila Alexandra o mnoho let. Oba její synové Vladimír (L.) a Dimitrij mohli pokračovat v univerzitním studiu. (Lenin později nechával vyvraždit celé rodiny svých opravdových i domnělých odpůrců. Je možné, že by musel později zabít svého anarchistického bratra jako anarchistu? Ale dějiny neznají slovo kdyby…)
Ve svém pojednání „Zaprodaná revoluce“ píše Igor Podšivalov: „Svržení vlády Kerenského se kromě bolševiků účastnili i leví eseři a anarchisté. Šest anarchistů se stalo členy Vojensko-revolučního sovětu (rady), který řídil povstání a mnozí veleli oddílům vojáků a námořníků. Kdo všechno se toho účastnil?“
ÚTOK NÁMOŘNÍKŮ NA ZIMNÍ PALÁC
Anarchista Konstantin Akašev před samotným útokem pronikl před očima důstojníka za obranou linii a lstí odlákal od Zimního paláce dvě dělostřelecké baterie, čímž připravil obránce o palebnou sílu. Anarchokomunisté Ilja Blejchman, Anatolij Železňakov a Jefim Jarčuk a anarchosyndikalista Vladimír Šatov šli v čele oddílů baltských námořníků. Ženský prapor – pod velením hrdinky První světové války z Georgijevského kavalerie, Marie Bočkarevské – nedokázal čelit vojenským námořníkům a ruská demokracie se tak žádného vysokého věku nedožila. Maxim Gorkij v listopadu roku 1917 napsal: „Lenin, Trockij a ti co je doprovázejí, se již otrávili shnilým jedem moci, o čemž svědčí jejich hanebný postoj k svobodě slova, osobnosti a úhrnu těch práv, za něž bojovala demokracie. Zaslepení fanatici a drzí dobrodruzi uhánějí, div se nepřerazí, po domnělé cestě sociální revoluce. Ve skutečnosti je to ale cesta do záhuby proletariátu a revoluce. Lenin a jeho spolubojovníci si myslí, že na této cestě mohou páchat všechny zločiny, všechny hanebnosti, které dělali Pleve a Stolypin.“ Noviny „Nový život“, s nimiž Gorkij spolupracoval, byly také zakázány a on sám emigroval na dlouhé roky do Itálie.
Bolševici se zanedlouho všem svým spojencům „odvděčili“. Předák petrohradských anarchokomunistů Blejchman byl roku 1918 zatčen a poslán na nucené práce do lesů, kde dostal tuberkulózu a do tří let zemřel. Anatolij Železňakov během boje s bělogvardějci dostal od svého bolševického zástupce kulku do zad. (Někdy se také uvádí, že byl poblíž Jekatěrinoslavi zabit výbuchem granátu děnikinské artilerie. Bylo mu dvacet čtyři let).
Byl pohřben na Bagaňkovském hřbitově společně s levým eserem Vaso Kikvidzem, který byl také zrádně zavražděn na příkaz Voršilova. V té době již předáka levých eserů Jefima Jarčuka třikrát zatkla Všeruská mimořádná komise (orgán zaštiťující se bojem proti kontrarevoluci a sabotáži, ve skutečnosti tajná služba likvidující vnitřní politickou opozici, fungující v letech 1918-22) a v roce 1922 byl

„ŠPIČKOVÝ PŘÍSTROJ
PRO VŠECHNY,
KTEŘÍ O SEBE PEČUJÍ...“

Navštivte:-
www.zappertech.net

Volejte:- +613 9720 0535
+61434079373

vyhoštěn ze sovětského Ruska. Tři roky žil v Německu. Nesnesl stesk po domově a požádal o návrat. Návrat mu povolili – aby ho mohli popravit. Anarchista Akašev se stal prvním hlavním komisařem Vojenských vzdušných sil Ruské federativní socialistické republiky a v roce 1930 byl umučen během výslechu NKVD (Lidový komisariát pro vnitřní záležitosti – předválečná tajná policie v SSSR). Anarchosyndikalista Šatov žil nejdéle. Byl vedoucím výstavby Turksibu (zkratka pro 900 mil dlouhý železniční koridor z Turkmenistánu na Sibiř) magistrály Moskva-Donbas, a dokonce to dotáhnul na post zástupce lidového komisaře dopravních cest (náměstek ministra dopravy). V roce 1937 ale následoval osud svých soudruhů. Ten samý úděl potkal levé esery, kteří společně s bolševiky vstoupili do Sovnarkomu.
Podle Jacoova Ovedy se ve Španělské občanské válce (1936) zdánlivě překvapivě na stranu republikánů (tedy na kontrarevoluční pozici) postavili i stalinisté, podléhající diktátu SSSR. Ti neměli zájem na revoluci, která byla vedena anarchisty a trockisty, tedy silami nepřátelskými stalinismu a SSSR. Komunistická strana byla tehdy ve Španělsku početně velmi slabá a proto se spojila s reformistickým a parlamentaristickým blokem PSUE a UGT. Ze SSSR ovšem přicházelo množství zbraní (ale Stalin si za ně nechal platit zlatou rezervou - to i Franco platil Hitlerovi pouze směnkami) a Kominterna posílala do Španělska i Interbrigády.
Dnes je tento nejviditelnější prvek anarchistického hnutí uměle vytvářen v protestech. Obklopuje různé summity mezinárodních finančních organizací jako WTO a G-8 a v tzv. anti-globalizačním hnutí.
Toto nicméně je daleko k úplnému obrazu současné anarchistické aktivity.
U nás v dnešní civilizované době a díky omezené moci komunismu, nemůže již KSČM své nepohodlné Stalinovy pohrobky veřejně posílat na popraviště a tak jim dává volný prostor k vytváření tzv. „pobouření lidových mas – viz Antiradar “ a tím se taktně může distancovat od jejich výstřelků.
Dělají za ně všechnu mravenčí práci. Anarchisté byli a jsou stále obětními beránky a je jen na nich, jak se s tím vypořádají. Za všechen letitý teror a vraždy, co napáchali po celém světě, se za ně už nikdo, kdo má rád demokracii, nepostaví!
Dodnes nepochopím a nikdo mi nedokáže vysvětlit, proč bylo mezi čelními představiteli komunistů tolik lidí židovského vyznání. Nechápu, jak se mohli tito inteligentní lidé tak nakazit komunistickou ideou? Jak to, že nepochopili její zvrácenost a hanebnost?
Nebo se jen chtěli dostat k moci a najít (šťastné) zítřky? To že se jim to nemohlo podařit, už jim přece znázorňoval Stalin, když je jednoho po druhém a pak hromadně vystěhovával do Gulagů a vraždil!

HLEDÁ SE...

Pavol (Palo) Zeman, přibližně ročník 1943, který studoval na ČVUT v Praze asi v letech 1960 – 66 a který založil spolu se svými přáteli Turistický Akademický Klub TAK. Palo opustil českou republiku po roce 1968 a odešel do Austrálie. TAK stále ještě žije http://takpraha.cz/tak_history.php i jeho 4. trasa (http://4trasa.cz/).
Jakákoli informace o Palo Zemanovi vítaná na adrese ousel@seznam.cz

Diamond Plating Co. Pty. Ltd.

Manufacturers of Precision Industrial Diamond Tools.

14 SHEARSON CRESCENT
MENTONE VIC 3194
PHONE: 9584 5566
FAX: 9583 9339

ČAS VÁNOC

Luděk Ťopka

Hlas zvonů táhne nad závějí,
kdes v dáli tiše zaniká ...

Jak mile a něžně pohladí lidskou duši ty Vrchlického verše napsané již před více než sto lety, a přece v dnešní hektické době tak příjemné a uklidňující.
My, městští mravenci, pachtící se za úspěchem a penězi, ba ani mnozí šťastlivci činící totéž na venkově, už mnohdy nedokážeme představit si kouzlo takové romantické zimní krajiny se sněhovou duchnou, kde mráz ozdobil haluze stromů a snítky křovin a trav křišťálem jíní, a velebné ticho neruší nic, než občasné zabubnování datla do dutého kmene nebo pokřik sojky. Kdy pod nohama křupe promrzlý sníh a ze vzdáleného kostelíka slyšet je hlas zvonu.
Ono to není snadné ani při značně vyvinuté představivosti, když každý kraj, město i ves jsou sešněrovány sítí kolejí a dálnic a zohaveny trojcípými vrtulemi svištícími na ocelových dutých věžích. Když sta hektarů orné půdy zakryté skleněnými lapači sluneční energie přestaly být zdrojem chleba a plodí jen zisky nenasytných společností. Když ani vrstva sněhu neutlumí rachot motorů nekonečných kolon kamiónů, hukot a houkání dlouhých vlaků, a místo občasného tichého kráknutí na bílých polích, slyšet je jen křik vran, co opustily les a rvou se spolu o sousto v sazemi zčernalé sněhové břečce kolem městských skládek a kontejnerů.
Jak je také těžké vybavit si takovou idylu, by jistě mohli vyprávět ti, kdo žijí tam, kde sníh nepadá, severák neduje a mráz za uši netahá. Kde slunce hřeje až za hranici snesitelnosti, a kde by trochu zimy rádi uvítali. V takových zemích – byly tři, Irák, Kuvajt a Nigérie – jsem sám zažil několikery Vánoce a vím tedy z vlastní zkušenosti, že ten, kdo tam žije dlouho, nebo dokonce odjakživa, nemá o kouzlu bílých Vánoc ani potuchy.
Já si ale přece, a rád, vybavuji pár opravdu krásných vzpomínek, žel všechny jen z mého dávného dětství. Jako dospělému už mi žádný takový zážitek dopřán nebyl. Například ten s polozmrzlým králíčkem, o němž jsem psal už loni, o cestách do kolodějského kostela po silnici nad kolena zaváté, kdy jsme tam přesto vždycky všichni na svých malých nožkách došli a nikdo z nás to nevzdal. Na „ice-harvesting“ u našeho rybníka, kde chlapi s rampouchy na knírech a ostrými háky na dlouhých bidlech tahali z vody těžké kry a rozváželi je do slámou izolovaných lednic okolních hospod, na ojíněné koně formanů vybavené na podkovách ostrými protiskluzovými čtyřhrannými „štolami“a podupávající s houněmi na hřbetech před krámem pana Křížka, kde se jejich vozkové zahřívali žitnou, nejlevnější ze všech levných kořalek. A ještě dnes mi v hlavě znějí vesele cinkající rolničky na postroji koníků zapřažených do selských saní.
Kde jsou ty kouzelné a šťastné dny, kdy stromeček, naplňující byt čerstvou smrkovou vůní, nebyl přeplněn čokoládovými bonbóny a osázen elektrickými světýlky, ale visela na něm jen panenská jablíčka, domácí pečivo a pár levných skleněných ozdob a řetězů, které jsme si sami slepovali z barevných lepicích papírů a na větvičkách, sevřeny ve skřipcích, plály útlé svíčičky. Kdy pod stromkem neležely fotoaparáty, lyže, bicykly, ani šperky od Tiffany, ale jen skromné dárky, hlavně praktické. Teplé ponožky, od babičky upletená šála či rukavice - palčáky, obligátní bačkory se žebříčkovým zapínáním, pro tatínka tabák, pro maminku šátek a pro nás, děti, navíc vždy alespoň nějaká ta „second-hand“ knížka z papírnictví pana Čoudka.
Ať ale žijeme kdekoliv, měli bychom se v době těchto svátků zastavit, odložit pero, kladivo, či jiný pracovní nástroj, usednout, složit hlavu do dlaní a zamyslet se nad významem Vánoc a jejich posláním, jež spočívá nejen v oslavě Kristova narození, ale hlavně v klidu a setbě míru a lásky do lidských duší. Je jen tragické, že jsou na této planetě i nešťastní lidé, kteří klid v duši nejen nemají, ale odmítají ho a nepřejí ani jiným.
Pomysleme také na jiné, kteří nemají to štěstí jako my, na statisíce a možná milióny trpící chudobou, nemocemi a katastrofami přírodními i válečnými. Na nešťastníky, kteří přišli o zdraví, majetek, střechu nad hlavou i v naší kdysi tak bezpečné Evropě, a nemají možnost, prostředky, ani sílu pomoct si sami. Na opuštěné děti v ústavech a nemocné a staré sousedy. Pomozme jim osobně, věcně nebo finančně, položme pod náš rodinný vánoční stromek, či do punčochy na krbu o jeden dárek míň a darujme ho potřebnějším. Neboť, řečeno s Jánem Kolárem, *cesty mohou býti rozličné, jenom vůli mějme všichni rovnou!*

ILUZIONISTA

Marta Urbanová

Žena vyjela z kolony aut mířících do patra a podařilo se jí zaparkovat v přízemí, hned u vchodu. Multikino se nacházelo v prvním patře obchodního centra. Všechno kolem zářilo vánoční výzdobou. Žena zamířila k eskalátoru a zatímco po něm jela vzhůru, zadívala se na barevné fluoreskující anděly zavěšené pod kupolí. Odvrátila od nich oči. Připomněly jí vzdálený nebeský svět. Mrazivý svět těch, co od nás odešli. Hlavou jí bleskla vzpomínka na manžela. Vzápětí si přečetla na obrazovce programy kin a podívala se na hodinky. Přistoupila k pokladně. Se vstupenkou v ruce si koupila kolu a hledala promítací sál číslo osm. Ten byl téměř prázdný. Sem tam nějaká dvojice. Žena našla svou řadu a překvapilo ji, že má sedadlo vedle muže, který seděl v řadě sám. Přivedlo ji to do rozpaků. Pohlédla znovu na vstupenku a posadila se vedle něj. Do začátku představení zbývalo pět minut. Žena měla na sobě vlněnou černou pláštěnku, muž bundu a chvílemi se lehce navzájem dotýkali. Ženě to nebylo příjemné, cítila se nesvá, ale neodvažovala se pohnout ani na muže pohlédnout. Jakmile film začal, přesedla si o sedadlo dál. Muž si okamžitě svlékl bundu a položil si ji na sedadlo mezi ně. Žena si všimla jeho značkové softshellové bundy, napila se koly a už muže přestala vnímat.
Film ji vtáhl do děje. Zdálo se jí, že nesedí v sále kina, ale uprostřed diváků na plátně v ztemnělém divadle a na pódium právě přichází iluzionista. Postaví se doprostřed jeviště a mlčí. Zároveň s hudbou si každého podmaňuje. Divadlo ztichne. Napětí graduje. Nikdo se nehýbe, každý visí iluzionistovi na rtech. Každý čeká na jeho sebemenší pohyb. Iluzionista vyčkává. Vystihne správnou chvíli a vztáhne ruku do prázdna. Tam kam ukazuje, se vynořuje postava v rámu. Obecenstvo i žena lehce vydechnou. Postava v rámu se stane reálnou. Iluzionista jí položí otázku a postava z rámu odpoví. Po dvou či třech otázkách iluzionista spustí ruku k tělu a postava i s rámem se rozplyne. Obecenstvo na plátně hlasitě vydechne, po chvíli se vzpamatuje, vstane, aplauduje a jásá.
Žena sedí jako omámená. Zapomíná se i napít. Iluzionista - vysoký pohledný muž uhrančivých očí se dívá přímo na ni. Když posléze přivolá do sálu člověka ze záhrobí, vdechne mu duši a dokáže, že ten člověk s ním hovoří, žena se silně chvěje. Myslí na manžela. To, co se jí zdálo nemožné, se stalo realitou přímo před jejíma očima. Iluzionista náhle nebyl pro ni člověk, ale někdo mimo realitu, snad bůh. Seděla v transu do konce představení. Film skončil a na plátně šly titulky. Dvojice odcházely, jen žena dosud sedí bez hnutí. Muž vedle ní se také nezdvíhá. Žena je mu vděčná. Konečně plátno zhaslo a ona si vzala nedopitou kolu a vstala. Muž současně s ní. Podíval se na ni a rozloučil se:
„Nashledanou.“

Žena odpověděla jen přes rameno, vyšla ze sálu a už na něj zapomněla. Nezastavila se v žádné kavárně, v žádném obchodě. Koupila si u stánku zmrzlinu. Opřela se o zábradlí u schodiště a dívala se dolů. Vánoční atmosféra jí dávala hřejivý pocit. Byla její slabou stránkou, ale letošní Vánoce čekala s obavami. Budou to první svátky o samotě.
Vloni koupila manželovi svetr, který leží nedotčený ve skříni. To je krása, až prdel jásá, řekl při rozbalení dárku. Po chvíli ho složil a dodal docela jiným hlasem, tak nějak mírně a smutně: Jen abych si ho užil. Dala mu ho úmyslně. Chtěla, aby měl pocit, že má ještě naději. Nějakým instinktem se domnívala, že naděje je pro něj důležitá. Byla.
Do poslední chvíle se k ní upínal. A potom odešel. Tam do toho mrazivého neznámého světa nahoře, podívala se ke stropu mezi anděly. Zamrkala, aby zabránila slzám. Pro jistotu si přejela oči dlaní. Letos žádný dárek kupovat nebude. A taky ani žádný nedostane. Odhodila kelímek od zmrzliny a zamířila k autu. Nastartovala a zapnula si navigační systém. Vyjela do vánočně vyzdobených ulic, do ulic hýřících světel, radosti, lásky, rozdávání. Když opouštěla město, když odbočila z hlavní silnice, zapnula si noční vidění. Nejela rychle a po chvíli si všimla, že za ní jede auto.
Maně si vzpomněla na nedávné hodnocení jednoho klučiny: Bílá barva chudých. Usmála se. Po pár kilometrech ten troufalec vyhodil blinkr, že ji předjede.

To tak, řekla si a zmáčkla pedál plynu. Mercedes vystřelil a troufalec se stáhl. V duchu se zasmála a opět zpomalila. Trošku si s ním pohraju.
Troufalec to zkusil po pár kilometrech znovu a opět se stejným výsledkem. Dělalo jí to dobře. Vychutnávala si tak sílu svého nového posledního modelu.
Jen buď pěkně hodnej, nabádala toho vzadu.
Po třetím pokusu to vzdal.
Pijavka se pustila, pomyslela si s uspokojením.
Ale když to vzdal, když se poslušně držel v jejím závěsu, přestalo ji to bavit. Trošku ubrala plyn, čekala co on. Viděla, že vyhodil blinkr a nechala ho předjet. Okamžitě zapnula distronic a nastavila si vzdálenost padesát metrů. Sundala nohu z plynu. Vtom jí projelo celým tělem něco jako elektrický šok. Stoupl jí nával do hlavy a současně ji zamrazilo. To byl on! Byl to on! Ten iluzionista z filmu! Štěstí, že nemusela myslet na plyn. Buď by na místě zastavila nebo by to do něj napálila.
Auto před ní zastavovalo. Vyděsilo ji to. Nebyla schopná vypnout distronic. Čekala, až také zastaví. Padesát metrů za ním. Z auta vystoupil muž. Blížil se k ní. Na obrazovce a ve světle reflektorů poznávala důvěrně známou postavu. Pane bože! To není možné! Vždyť je to můj manžel, zašeptala obklopená hrůzou a radostí. Nebyla schopná otevřít dveře a jít mu naproti. Zůstala na sedadle jako přimražená.
Muž došel až k ní.
Stáhla okénko. Když se k ní naklonil a promluvil, poznala, že to není iluzionista, ani její manžel, ale muž z kina. Poznala ho podle bundy.
O společném štědrém večeru jí došlo, že on byl ten její dárek vánoční.

ČAS PRÁZDNIN, ČAS SVÁTKŮ

Vlasta Šustková

Oblačný zvuk letadla z modravé oblohy ohlašuje blížící se jásavost teplých dní. Tak to zaznívalo v létě nad údolím řeky Kocáby v Brdech nebo nad pražskou žlutou plovárnou Bráníka. Opálená těla otáčela hlavy se slunečními brýlemi za bzučícím letounem a mnohý vzdychl: „Jo, tak si zaletět někam k moři!“

To bylo tenkrát, kdy kapsa na něco takového nestačila a hranice byly zadrátované. Bloudi! Kdyby věděli o nepohodlí cestování, ošklivých přístupech do vody, koupání bez plážových sprch, kdy ti oschla na kůži slaná tříšť. A co jídlo? Konzervy na kapotě auta, chuť na pivo, ale valut málo a strach z krádeží.

Pak se po sametové revoluce skoro všichni nabažili. Ale i ti zbohatlí, co mají dokonce i na hotel a dobrou baštičku, pochopili, že u nás doma na trávě u řeky nebo u krásného písečného rybníka je mnohem líp než někde na černém písku Kanárů či kamení Španělska. K tomu je v republice všude dobré jídlo a možnost ubytování, dostatek nafty i čerstvého ovoce, chlazené pivo a hlavně - hlavně tolik krás, že to nestihneš ani za desatero prázdnin.

A tak se letos jelo na několik nově opravených krásných památek v různých koutech naší země. Hodně mi pomohli známí a příbuzní. Jedni mě vzali na Svatou Horu u Příbrami – skvělý barokní unikát, množství fresek, dva oltáře v solidním stříbře. Šumavské kostelíky v Železné Rudě, Velharticích a Sušici opět zářily novotou. Příbuzní Kvakovi zase pozvali na procházku Františkovými Lázněmi. Pohodová secesní nádhera bez pompy věžáků – uprostřed zeleně ve svém krásném, žlutobílém slohu fasád a s lázeňskými oplatkami ke kávě. Překrásná kolonáda, kostel i museum.

Bráška Pavel jako staropražan vybral návštěvu Výstavy českého výtvarného umění 18. a 19. století na Hradě v prostorách kláštera svatého Jiří. Jsou tam nejkrásnější romantické krajiny, portréty a sochy té doby. Druhý brácha Sláva objezdil půl Moravy cestou na posvátnou Olomouc a kapucínský Šternberk, ale rovněž výborná skalní koupaliska Luleč a u Vyškova.

Mladí Šůstkovi namířili zas na bohatě navštěvované poutní místo Hostýn s jeho táhlou křížovou cestou, svatou vodou a záchranným kostelem zasvěceným Boží Rodičce. Místo, které vzývají moravští

rodáci pro jeho proslulou ochranu a pobití Turků blesky a hromobitím. Tam se děti potěšily i u poutních stánků. Takže nejen svaté obrázky a růžence, ale i různé hračky. Každý spokojen. V jeden horký dvojden přišel na řadu Hradec Králové. Neteř Helena pozvala, řídila a platila. Na oplátku se mluvilo pouze anglicky. Šlo jí to bezva. Město, hlavně to staré, jsem viděla poprvé. Ubytování bylo uprostřed té opravené krásy. Pokoje v Adalbertinu, tedy v bývalém kláštěře, přímo na náměstí byly střídmé, ale čisté a moderní a s koupelnou. Byl tam i výtah.To se teď s mým slabým srdcem cení. V okolí bylo několik lahůdkových restaurací, znamenitá káva, ale hlavně ty nečekaně krásné staré, opravené domy, kostely, fasády a parky.

Posledním bonbónkem měla být Praha. Je tam sice mnoho obdivovaných krás, ale přehánějí to s množstvím oprav najednou. Takže Karlův most je způli zatarasen lešením. Staroměstská radnice a freskový dům zahalený síťovým hávem s obrázkem, samotné náměstí plné trubkových pódií, pavilónků, stánků a stolů. Hradčanské metro zeje u východu prašnými výkopy a polepenými ohradami. Museum na Václavském je zavřeno pro vnitřní opravy a ani na Hradě není klid.

Kutání kladívek lešení – lešení po městě kdekoliv. Ještě že kůň Svatého Václava stojí, ale ten Žižkův je taky rozebraný. Navíc bylo horko k zalknutí. Teploty 39 stupňů se daly přežít nejlépe jízdou metrem, kde tě ovanulo jindy mrazivé, ale letos vítané proudění tunelového vzduchu. Taky na výletních lodích projíždějících Prahou se dalo vydržet. Byli jsme pod stříškou a měli i chlazené nápoje. A tak jsem nakonec potěšila i své zmožené australské hosty, kteří vpadli krátce do nečekaně horké Prahy. Prohlédli si hodně, hlavně z Vltavy. Pak si ještě dali pečené koleno s Plzničkou a spokojenost byla jejich posledním výrazem před další cestou vlakem po Evropě. Já se zase raději vrátila na chajdu, kde odložím na lavičce tašku, vklouznu do plavek, přejdu louku a smočím se pod splavem milé Kocáby, až to zasyčí. Zlatá hadí řeka s jejím zeleným údolím!

To bylo v létě. A teď -? Zatím, co se první sněhové vločky snášejí na holá českomoravská oraniště a zachumlaní lidé nosí domů vánoční stromky, na australských pobřežích se to hemží na horkém písku kyblíčky a lopatičkami pečlivě zahalených dětiček v trikotech a s dlouhými čepicemi vedle mladých krasotinek v nicmoc bikinkách a s hnědými či červenými zády. Sem si taky přijdou odpočinout mnozí po nekonečně dlouhém dnu tráveném ve vychlazené kanceláři převážně u čas ujídajících počítačů. Dárky se nakupují až v prodloužených večerních hodinách. Nabídka je čím dál křiklavější a hlučnější. Někteří se už zase vrátili k domáckým výrobkům nebo vkusně balenému cukroví zhotoveném vlastní rukou.

I když bývá hodně horko, kupují si protinožci většinou stromky čerstvé, rychle schnoucí,

Vánoční strom na náměstí Martin Place v Sydney

ale přece jen to zavoní lesem a pryskyřicí. Svíčky však byly definitivně nahrazeny elektrickými světluškovými šňůrami. Místo skleněných ozdob se zavěšují krásné k nepoznání zdobené plastické koule a tvary. Je těžké kouzlit vánoční atmosféru, když je horko a denní světlo trvá až do devíti večer. Přesto, alespoň na chvilinku, hrají-li se české koledy, Rybova mše, či Alžbětínská serenáda, kouzlo vánoc se dostaví s celou svou nostalgií mládí, těšení, dárků a radosti. Jen na půlnoční se nešlape sněhem. Už jsme se naučili anglické “carols“, melodicky tklivé i monumentální, a zpíváme je v parcích na dekách. A všesvětová Tichá noc pomůže doplnit klidem pokoje a dobré vůle.

Popřejme si je tedy také i letos: Bohulibé Vánoce s mírem v duši i mezi lidmi.

PENÍZEK

Penízek kapří potají sčítám
kolik již večerů nás od štědrosti dělí
a kdy jsme naposled
lásko má
kdy naposled v objetí plakali
věříce ve jmelí
Na kterém rozcestí překotně zběhli jsme
na kterém rozcestí
lásko má
prokřehlé dětství v jesličkách leží

Penízek kapří potají sčítám
kolik že vyplatit dluhů
když lásku lze vyplatit stěží

Břetislav Kotyza

Prezentace knihy o významném houslistovi, Čechoaustralanovi prof. Janu Šedivkovi

Lidmila Hrůzová

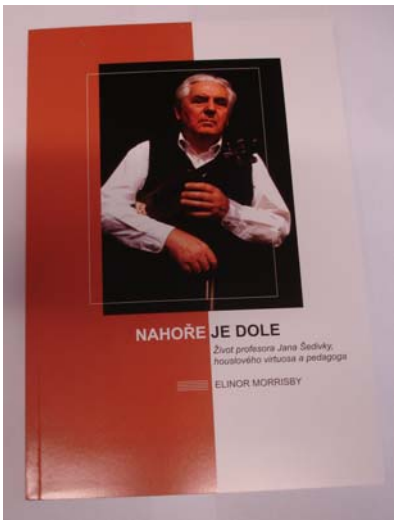

Ve městě Slaný, které leží asi 20 km severozápadně od Prahy, se veterinárnímu lékaři dr. Janu Šedivkovi a jeho choti Marii, rozené Skočdopolové, narodil 8. září 1917 syn Jan. Přestože jeho rodina nebyla hudebně založena, projevoval od útlého dětství zájem o hudbu, až přesvědčil rodiče, aby ho nechali vyučovat hře na housle. Tento nástroj se pak stal jeho nerozlučným celoživotním druhem.

Prvních přibližně dvacet let svého života prožil ve Slaném, kde navštěvoval obecnou školu a později gymnázium. U Zigmunda Poláška, ředitele místní hudební školy, se v 7 letech začal učit hrát na housle. Tři roky na to byl přijat k profesoru Otakaru Ševčíkovi, podle jehož výukové metody se dodnes učí studenti houslí po celém světě. Jednou měsíčně k němu dojížděl do 130 km vzdáleného města Písku. Když prof. Ševčíka pozvali do Ameriky, kde měl vyučovat na Curtisově institutu, doporučil Šedivkovi, aby se obrátil na Jaroslava Kociana. Stal se nejprve Kocianovým soukromým žákem a roku 1935 se zapsal jako jeho žák do Mistrovské školy v Praze, kde v roce 1938 absolvoval. Francouzská vláda mu nabídla stipendium na půlroční studium v Paříži, kam koncem roku 1938 odjel, jak ve svém proslovu při prezentaci knihy uvedla její autorka Elinor Morrisby „plný údivu a zvídavé touhy po dobrodružství, ale byl nevinně uchvácen hrozivou vlnou druhé světové války. Místo toho, aby se navrátil do bezpečí a pohodlí domova a rodiny, uvěznili jej v Paříži a převezli do pracovního tábora, a když do Francie vpadla německá armáda a postupovala přes její území, byl Šedivka se skupinou druhů z Československa z vězení bez vysvětlení propuštěn.“

Tím však jeho utrpení neskončilo. Bez peněz, jen s několika málo dokumenty, se nakonec spletitými cestami dostal přes Maroko, Portugalsko a Gibraltar do Anglie. Zde se dočkal konce války a postupně se začal vracet do normálního života. Pokračoval ve studiu houslové hry, které byl nucen za války přerušit, vystupoval na koncertech jako sólista a později se věnoval i komorní hudbě, a to nejen jako interpret, ale i jako pedagog.

V roce 1961 se dověděl o možnosti získat práci v Austrálii. Podal si žádost a na dva roky se stal hlavním učitelem hry na housle a lektorem komorní hudby na Queenslandské konzervatoři. Přestěhoval se s manželkou, přáteli a několika žáky do Brisbane, odkud roku 1966 odjel do Tasmánie, kde se usadil natrvalo. Stal se pedagogem na Tasmánské konzervatoři v Hobartu, kde mimo jiné převzal dohled nad Univerzitním smyčcovým orchestrem. Jeho manželka se připojila ke studentům a hrála v tomto orchestru na violu. Společně hráli v Triu Tasmánské konzervatoře, které Jan Šedivka založil. Jako sólista vystupoval s Tasmánským symfonickým orchestrem. Nakonec se roku 1972 stal ředitelem Tasmánské konzervatoře. Dvakrát vycestoval do Číny, aby předal své zkušenosti tamním pedagogům a studentům.

Za svou pedagogickou činnost, za přínos australské hudbě i za šíření české hudby a české houslové školy ve světě získal mnohá ocenění, mezi jinými, cituji z knihy: „pamětní zlatou medaili Akademie múzických umění v Praze. Tato pocta byla předtím prokázána pouze Janu Kubelíkovi.“ Roku 1995 byl oceněn Sir Bernard Heinze Memorial Award, což zpravodaj Melbourne Symphony Orchestra Society komentoval slovy: „Jako učitel hry na smyčcové nástroje byl [Šedivka] nejvýznamnější postavou výuky naší generace v Austrálii. V mnoha ohledech učinil z Tasmánie národní centrum Austrálie ve výuce hry na smyčcové nástroje, přičemž přitáhl studenty z celé země. Po čtvrt století zásoboval naše orchestry a koncertní pódia nepřetržitým proudem vynikajících mladých talentů.“

Mnozí z jeho žáků se stali významnými hudebníky nebo pedagogy a působí dnes po celém světě.

Dnem 23. srpna 2009 životní pouť profesora Jana Šedivky, houslového virtuosa a pedagoga, v Hobartu navždy skončila.

Životní osudy prof. Jana Šedivky zaujaly paní doktorku Elinor Morrisby, která byla několik let jeho kolegyní, když vyučovala hře na příčnou flétnu na Tasmánské konzervatoři v Hobartu. Považovala je za natolik zajímavé, že se rozhodla je sepsat. Po tři roky neúnavně sbírala informace o jeho životě, uskutečnila bezpočet rozhovorů jak s Janem Šedivkou, tak s mnoha dalšími osobnostmi, až vznikla kniha UP IS DOWN, která byla nedávno přeložena z anglického originálu do češtiny a zásluhou Města Slaný vydána.

V letech 1969 až 1975 studovala dr. Morrisby hudbu na Pražské konzervatoři, naučila se mluvit plynnou češtinou, krásně vyslovuje pro cizince téměř nevyslovitelnou hlásku „ř“ a češtinu považuje za svůj druhý jazyk. V Čechách má mnoho přátel a ráda se do naší země vrací. Kromě výuky hry na flétnu se zabývá výzkumem, při němž se soustředila na vliv Jana Šedivky na vývoj současné australské hudby pro smyčcové nástroje.

Starosta města Slaný Ivo Rubík a Elinor Morrisby

Svou znalost češtiny využila při překladu autobiografické knihy Jany R. Friesové „Pevnost mého mládí“. Jana R. Friesová prožila několik let v terezínském ghettu. Překlad vznikl ve spolupráci s Ladislavem Rosendorfem a kniha byla vydána r. 1996 v Austrálii a r. 2002 University of Wisconsin Press.

Nedávno jsem měla tu čest poznat Elinor Morrisby osobně, a to při prezentaci překladu její knihy, která se v češtině jmenuje NAHOŘE JE DOLE. V divadle ve Slaném jsme 11. září t. r. uspořádali malou slavnost, kde jsme veřejnost s knihou seznámili. Sešlo se zde mnoho lidí nejen ze Slaného, ale za autorkou knihy se přijeli podívat i mnozí její přátelé z různých koutů České republiky, kteří nelitovali námahy, aby si s ní alespoň na okamžik promluvili a nechali si podepsat knížku. Význam této události podtrhl svou hrou houslový virtuos, Jaroslav Svěcený.

Vydáním knihy o slánském rodákovi i její prezentací město Slaný opět dokázalo, že je hrdé na své občany, které životní osudy zanesly mnohdy do velmi vzdálených míst planety a že na ně nezapomíná.

Pozn. pro zájemce o české vydání:
Kniha má 193 stran a obsahuje obrazovou přílohu. Včetně poštovného stojí 30 AU$. Pokud byste si chtěli knihu zakoupit, obraťte se laskavě na autorku, e-mail Elinor.Morrisby@utas.edu.au .

KVĚTINY VEŠ
nejkrásnější řeč světa

Potěšte své blízké květinou!
Doručování květin
v Brně a celé ČR
www.flower.cz
www.kvetinyvs.cz
Tel/fax: 00420 545 219 437

ŽIVOT JE JEN NÁHODA – 18. pokračování

Ante Schott

Že můj život po zdařeném úniku ze zarudlého Československa byl opravdu jen nepřetržitý sled náhod, potvrdilo ‚náhodné‘ potkání Milanova známého z koncentráku, který také nespěchal do Israele a trpělivě čekal na USA.
„Tak jsem Milane slyšel, jak zoufale kolujete s přítelem Schottem po Paříži a hledáte ubytování pro jeho rodinu s malými dětmi. Ale jestli je pravda, že Ante Schott a celá jeho rodina byla kolínským rabínem přijata za členy židovské náboženské obce a máte to písemně potvrzeno, proč se neobrátíte na židovskou obec tady v Paříži?“

A dal nám adresu na Place de la Concorde, kam jsme s Milanem dorazili v taxíku za pár minut. Že ta neočekávaná rada Milanova spolukoncentračníka vyřeší skoro zázračně problém našeho pařížského ubytování, jsem opravdu netušil, když si na židovské centrále úřednice zapisovala data našeho kolínského členství.
„Jste snad první židovská rodina s dětmi z Československa, kterou můžeme umístit během čekání v Paříži na konečnou emigraci, v jedné z dočasných ubytoven hraběte Rothschilda, který daroval miliony franků na přestavbu bývalých škol na přechodné útočiště rodin s dětmi. Tuto starost francouzská vláda ráda přenechala milionářovi Rothschildovi“, skoro zatrpkle poznamenala ta starší dáma, když nám dávala nedalekou adresu s doporučením.

Bývalá škola blízko stanice metra ‚La Nation‘ měla pět poschodí, kde velké třídy byly přeměněny na malé byty a každé poschodí mělo své dvě sprchy a toalety. A prostorná hala v přízemí byla přebudována na velkou společnou kuchyni s 25 plynovými sporáky a několika velkými ledničkami. Francouzská paní vedoucí po zjištění, že čekám příjezd rodiny se dvěma malými dětmi, nám přidělila ložnici v prvním poschodí, hned vedle bytu mladé polské rodiny také se dvěma – i když už staršími – dětmi, která skoro zázračně přežila válku a německou okupaci někde na venkově, chráněna nežidovskými sousedy.

Když za necelé dva dny nato jsem s Milanem vyzvedl Lolinku a děti (Zuzanka 4 a Míša skoro 2 roky) po příjezdu Orient Expressu, já a Milan jsme je zavezli na pozvání mého dobrodince, pekaře Fialky, do jeho pekárny na oběd. Během cesty jsem s hrůzou slyšel plačtivé vyprávění Lolinky o tom, jak málem děti přijely do Paříže samy, bez mámy. Ač pasová kontrola ve Strasbourgu na německo-francouzských hranicích, kde express zastavuje ve tři hodiny v noci, měla být jen formalita (průvodčí předloží večer sebrané pasy na celnici k orazítkování), tentokrát přišel Lolinku a další dva české pasažéry průvodčí vzbudit na žádost

celníků. Jaký k tomu měl důvod, Lolinka nevěděla, jejich francouzštině její školní znalost zřejmě nestačila. Rozespalá a rozčílená jim prý stále ukazovala francouzské průjezdní vízum, které dostala do emigračního pasu na francouzském konzulátu v Praze. Jenom snad její – asi skoro hysterické – volání „Kinder im Zug“ způsobilo, že jí pas orazítkovali a průvodčí jí musel pomoci do skoro rozjíždějícího se vlaku. V lůžkové kabině na ni čekaly dvě uplakané holčičky. Trvalo to několik dnů, než se z toho hrozného zážitku, že jí málem ujel vlak i s dětmi, vzpamatovala.

Rodinu se dvěma obrovskými kufry jsem za pomoci Milana a Charlieho dopravil úspěšně týž den do židovsko-polské ubytovny, kam celá naše rodina dobře zapadla. Já asi díky svému vzhledu bez problému zapadl mezi mužské sousedy a má blonďatá manželka byla všeobecně považována za mou nežidovskou kořist, které mám co děkovat, že jsem unikl koncentráku. Lolinka se brzy spřátelila se sousedkou, která se jí tajně pochlubila velkým soudkem sádla se škvarky, který si z Polska přivezli. A naše děti se brzy spřátelily s jejich, zpočátku se domlouvajíce polsko-česky, ale brzy nato se jejich společnou řečí nezbytně stala francouzština. Rothschildova nadace přeměnila velkou tělocvičnu na zahradě za školou ve školku pro děti vedenou zkušenými učitelkami.

Lolinka si brzy zvykla na vaření ve společné kuchyni, ale její typicky české vaření zavinilo téměř katastrofu. Libá vůně pravé české svíčkové převládla veškeré jiné vůně produkované ostatními sporáky a způsobila všeobecný šok, když Lolinka všem řekla, že tu vůni produkuje hovězí na smetaně, tedy něco, co jejich náboženství přísně zakazuje. Veškeré vaření bylo zastaveno, než přivolaný rabín společnou kuchyň „odnesvětil“. Když mi o tom Lolinka večer referovala, já měl vážné obavy, že můžeme ztratit přístřeší. Naštěstí se tak nestalo, pohledná blondýnka Lolinka byla zřejmě sympatická i rabínovi.

Zásluhou dětí poměrně mladých polských sousedů, které se rychle skamarádily s naší Zuzankou a Míšou, jsem se brzy spřátelili s jejich rodiči. Před námi nemuseli tajit, že i jejich děti nosí s sebou do školy krajíce chleba namazané sádlem se škvarky a že jejich vaření by jim rabín asi taky neschválil. A zatímco naše rodina nadějně doufala, že díky našemu perlovému podnikání získáme povolení trvalého pobytu ve Francii, naši polští sousedé museli čekat skoro tři roky, než jim bylo povoleno odjet do USA. Na rozdíl od nás Paříž je moc nezajímala a většinu času trávili buď doma nebo na kurzech angličtiny. A tak se brzy po našem příchodu stalo, že nám, sami od sebe, nabídli ohlídání našich dětí, když si Lolinka postěžovala sousedce, že z té proslulé Paříže, kde už žije pár týdnů, ještě skoro nic neviděla. Laskavá a nečekaná nabídka naši sousedky nám umožnila vidět na jevišti nestárnoucího Maurice Chevaliera a ve Folies Bergeres zpívat Edith Piaf. Některé sobotní večery jsme s Lolinkou i s dětmi navštívili přepychovou restauraci “Maryšu“, kde jsem s Milanem objevili jabloneckého perličkáře Tomeše. Byl to podnik s bizarní historií.

Během německé okupace Paříže fungovalo jeho páté poschodí s dvaceti ložnicemi jako bordel pro důstojníky Hitlerovy armády, ale po válce byla jeho správa přidělena Sdružení českých krajanů trvale usazených v Paříži. Ač těch pět pater zůstalo neobydleno, přepychová restaurace se brzy stala střediskem v Paříži žijících krajanů. S přílivem poúnorových politických uprchlíků, mezi nimiž se v Paříži objevil i v Praze populární komik Jára Kohout s rodinou, mu Sdružení pařížských krajanů nabídlo pozici ředitele, která mu zajistila slušný příjem po tu „krátkou dobu, než se vrátíme domů“. Místo brzkého návratu do Prahy skončil ovšem až do své devadesátky v USA, a nikdy nepřipustil, že se mýlil, když jsem se s ním blíže poznal. K urychlení pádu komunismu v ČSR a tedy i návratu domů a tudíž i do divadla, jehož byl vlastníkem, přispíval, doma stále populární Jára Kohout, týdenními půlhodinkami na krátkovlném antikomunistickém vysílání rádia „Paris“.
Ač i popůlnoční pondělní příjem rádia byl komunistickými autoritami silně rušen a udaní posluchači trestáni vězením, poslouchat Kohoutovu půlhodinku na rádiu z Paříže riskovalo statisíce jeho fanoušků. Ale přestože byl Jára po léta výborný komik a interpret textů, které pro něho psali jeho dobře placení anonymní přispěvatelé, dostal se do situace, kdy jeho fandové a posluchači od něho čekali nejen obvyklé ‚legrácky‘, ale humor zaměřený politicky.
Svou popularitou se dostal do těžké situace, kdy se od něho čekal každé pondělí nový humorně-satirický text, zatímco v předkomunistické Praze některé z jeho her či operet, kde měl hlavní role, běžely třeba půl roku. Teď, kdy si texty musel psát sám, mu s psaním pomáhala jeho nadaná dospělá dcera, občas mu pomohl úspěšný, v Paříži žijící autor Snížek a občas dokonce i já, který od doby studentského časopisu plodil příspěvky pro některé pražské týdeníky a v Melbourne pak pro „Hlas domova“. Pařížskou „Maryšu“ jsem pravidelně v sobotu večer navštěvoval s Milanem, kde Jára nabitému sálu předvedl „generálku“ pondělního rozhlasového vysílání. Část textu, která u přítomných hostů někdy nezabrala, Kohout vyškrtl. A bylo jich dost. Díky polským sousedům jsem občas vzal sebou i Lolinku. A jednou nás tam, ve své nejnovější citroence dopravil s dětmi Charlie, stále ještě perlový pašerák. Večerní čtení pondělního vysílání bylo úspěšné, objevili se noví přispěvatelé a debata se protáhla až do půlnoci. Schopná vedoucí kuchyně, paní Kohoutová, brzy po večeři umístila děti i s Lolinkou v jedné z ložnic v prvním patře, která byla udržována ve výborném stavu pro případ potřeby. Byla tam i menší, druhá postel pro děti. Když jsem ráno naše holčičky vzbudil a chystali jsme se k odjezdu domů, ozvala se pětiletá Zuzanka: „Mami, vy máte nad postýlkou velikánský zrcadlo. Proč my s Mišinkou nemáme žádný?“

To zrcadlo na stropě nad postelí byla možná záhada i pro Lolinku. A třeba taky ne.

O rozběhnutí perličkové výroby až příště.

VZPOMÍNKA NA DAME JOAN SUTHERLAND

Miluška Šimková

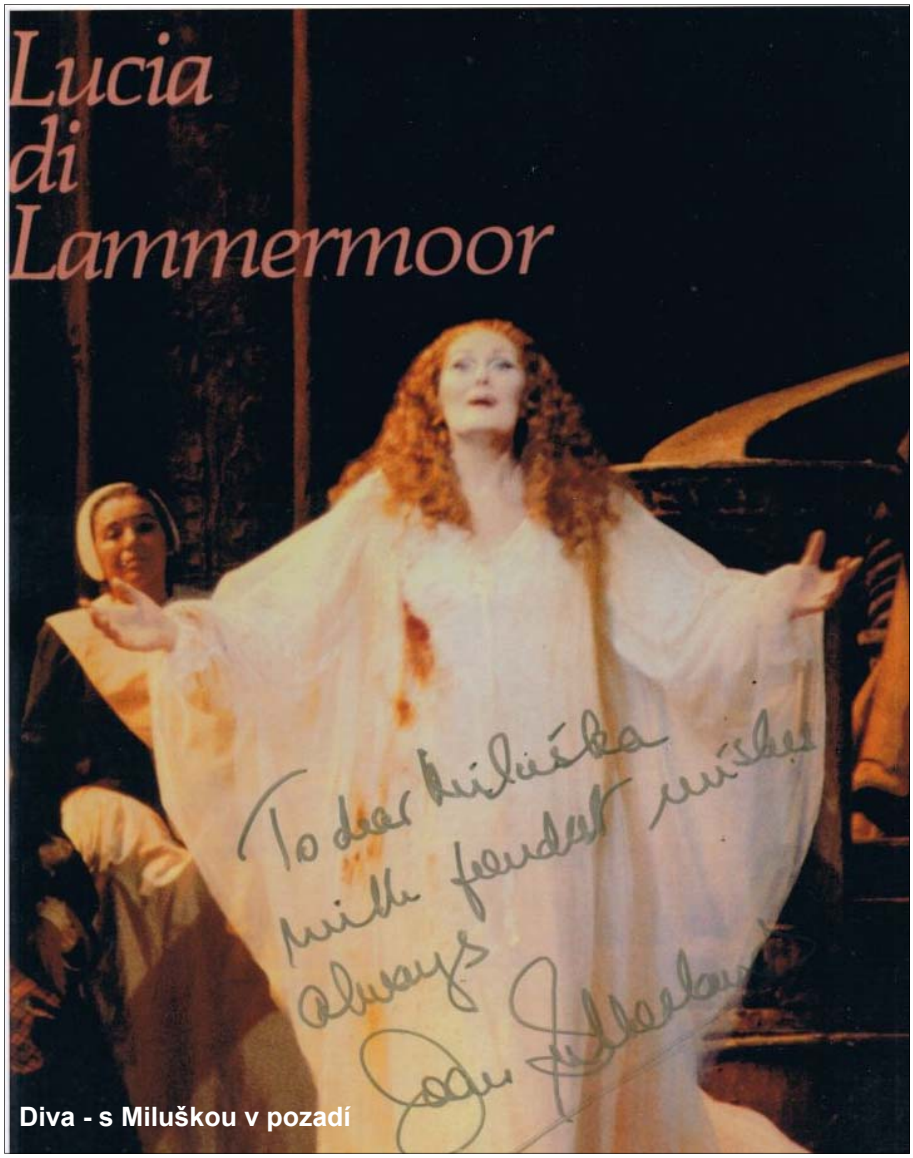

Diva - s Miluškou v pozadí

Mohu jen psát vzpomínky na slavné osoby, které prošly kolem mého hudebního života. Před nedávnem to byl Sir Charles Mackerras, nyní je to Dame Joan Sutherland.

Celých deset let jsem byla v její blízkosti. Byla jsem angažována do každé produkce opery, ve které Joan Sutherland zpívala titulní roli. Nejvíce jsem milovala Giacoma Pucciniho „Suor Angelica". Premiéra byla v Sydney Opera House 16. 7. 1977 a opakovala se v Canbeře 19. 5. 1982. Všechna představení jsou pro mne nezapomenutelný zážitek v mém životě. Moje role byla Portress. To nebyla role pěvecká, spíše herecká. Přesně jsem vyslechla pokyny a náhledy režiséra Moffatt Oxenboulda a s uvědoměním a citem jsem je provedla.

Když se zvedla opona, rozžehla jsem plynovou lampu uprostřed klášterní haly, kde se odehrával dramatický příběh sestry Angeliky. Vžila jem se cele do dramatického děje opery, že jsem zapomněla, že jsem jen součástí hry. Když se Suor Angelica dověděla, že její synek, kterého nesměla nikdy spatřit, zemřel, přála si také zemřít. Jiná cesta zde nebyla, jen smrt byla její spasení. Padla na kolena a modlila se. Přeběhla jsem celé jeviště, abych sestru Angeliku zvedla. Hladila jsem její sepjaté ruce a pomáhala ji zvednout z klečící pozice.

Poslední árii před skonáním zapěla Joan Sutherland nádherně, nebesky. Naslouchala jsem v zákulisí se zatajeným dechem. Za scénou zazněl kostelní sbor, vrátila jsem se pomalým krokem na jeviště, zhasla klášterní lampu, příběh Suor Angelica byl ukončen. Dame Joan Sutherland se klaněla, obecenstvo aplaudovalo, lidé vstávali ze sedadel, jeviště bylo plné květů, potlesk bez konce. Triumfální večer k nezapomenutí...

♫ ♫ ♫

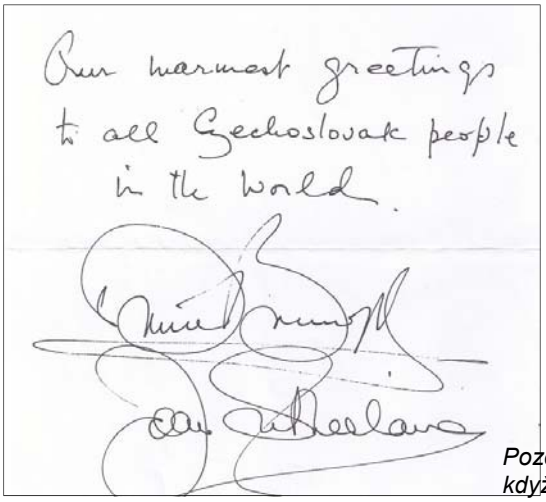

To je událost v mojí minulosti a mladší generaci možná nebude zajímat. Také chci říci, poč jsem hrála se slzami v očích. Můj syn v té době zahynul (nebyl malý synáček, bylo mu dvacet tři let). Příběh opery byl také můj žal...

A ještě něco veselejšího. Když byla první zkouška „Suor Angelica" se sólisty a sborem, Moffatt Oxenbould upravoval režii. Vyšla jsem bez opravy, ale byla jsem zavolána dirigentem Richardem Bonyngem. Myslela jsem, že našel nějakou chybu v těch několika slovech, která jsem zpívala. Ale kdepak! - „Řekněte mi, Miluško, jak to děláte, že tak lehce a graciózně zvednete moji manželku? Já bych to neuměl a nedokázal." - Ono to tak snadné nebylo, ale zvládla jsem situaci chvalitebně.

Pozdrav všem Čechoslovákům poslala Dame Joan Sutherland a Richard Bonyng, když odlétala Miluška Šimková zpívat pro krajany do zámoří v roce 1983

O dvou z nich

Barbara Semenov

V minulém čísle Čechoaustralana jsem psala o dvou rozdílných výletech. Jeden byl v Čechách, druhý v Austrálii. Dnes se vrátím ke dvěma návštěvám, které jsem absolvovala na opačných místech zeměkoule. Společného měly jen to, že mými hostiteli byli skuteční Češi bez hranic, Čechoaustralané vlny osmačtyřicátého roku. Jejich osudy jsou však zcela odlišné a oba – jak jinak – fascinujcící, podobně tak i jejich osobnosti...

SRDCE JAK ZVON

Za první návštěvou mne veze rychlík do Plzně. Na nádraží na mne čeká – petite, leč nepřehlédnutelná, v letních pastelových barvách a bílém širokém klobouku. Křehká ve své osmé dekádě života, vyzařuje z ní jakási nadlidská síla a energie neúměrná jejímu drobnému vzhledu a vysokému věku. O básníře a a překladatelce Haně Gerzanicové, která se vrátila z australské emigrace do vlasti v druhé polovině devadesátých let minulého století, jsem už psala v souvislosti s jejím oceněním „Významná česká žena ve světě“. Její dílo a úspěchy, i její básně jsem tedy znala. Chtěla jsem ale poznat její osobnost. Podaří se mi to během jednoho slunečného odpoledne v zátiší jejího rodného domu a zahrady?

Ta zahrada je jako ona. Kdyby mohla zahrada připomínat rajskou džungli, byla by to asi zahrada její. Je nedozírná a přechází do skály i lesa, s výhledy na široké okolí Plzně, s jezírkem, altánem, záhony růží, broskvovými stromy i jehličnany. Hana Gerzanicová pobíhá bosa ve vysoké trávě nedbajíc bzučích včel a mokré rosy, připomíná zahradní vílu. Raduje se ze všeho kolem, je vidět, že svůj zemský ráj miluje. Působí bezstarostným až dívčím dojmem.

Sedíme v jejím světlém vzdušném pokoji – „Pokouší se o mně něco napsat, každý si mne nějak kreslí ve svých představách, ale to nejsem já“, říká. Nedivím se. Ani mně se nemůže podařit popsat tuto ženu, i já si přidávám do jejího portrétu celou škálu barev, když se v krátkém čase své návštěvy marně snažím poznat její nitro. Naslouchám vyprávění a objevuji vedle něžných a pestrých také temné odstíny a zákoutí jejího pohnutého života. Nevím proč, ale odhaluje mi i bolavá místa, která okamžitě přelepuje bílou páskou „důvěrné“ a zavazuje mne mlčením. A tak nemohu popsat, mohu jen pochopit, odkud pramení její touha psát, z jakého žalu se zrodily některé verše básnířky a odkud vzešla síla přežít a žít.

Ve zrychleném tempu fotek a papírových útržků se přede mnou obrazí další z románových osudů nás emigrantů. Vzdělaná a názorově vyspělá dívka z intelektuální rodiny opouští pro svou první lásku nejen domov, ale i zemi a ocitá se v neutěšených podmínkách na opačném konci světa. Následuje čtyřicet let tragického manželství, deset dětí, čtyři z nich ztratila. Na dny strádání a dřiny, na léta s velkou rodinou zcela závislou pouze na její pedagogické kariéře, na stesk poetické duše po domově, na to vše vzpomíná dnes Hana Gerzanicová jako na nejtěžší, ale také na nejhezčí životní etapu prožitou v Austrálii. Její děti jsou dnes dospělé, s vlastními australskými rodinami. Po letech přeletů mezi dvěma zeměmi nadešel čas vrátit se do domu svých rodičů, který tak dávno opustila. Našla jej zdevastovaný, fota z času restituce ani zdánlivě nepřipomínají její dnešní půvabné sídlo. To spíš fota ze začátku minulého století, kdy patřil dům Haniným rodičům a prarodičům.

Ve svém úsilí obnovit dům a vzpomínky, které jsou s ním svázány, a ve kterém přišla 11. května 1928 na svět, zašla Hana Gerzanicová ještě dále. Z jeho rozlehlé zahrady je vidět na druhý nejstarší kostel v Plzni, kostel Všech svatých na Roudné. Tento kostel obstarala básnířka nedávno novým zvonem. Zvon vážící 120 kilogramů pojmenovala ‚Vojtěch‘ po svém tatínkovi, profesoru Vojtěchu Šlaufovi. Vzácným darem chtěla uctít památku svých rodičů a prarodičů a projevit také svou vděčnost, že jí bylo dopřáno vrátit se do rodné vlasti a do milované Plzně. Motto, které nechala na zvon vyrýt - „Zpívej lidem o víře, naději a lásce“, je s největší pravděpodobností mottem, které zní v jejím srdci celá léta jejího tajemného - bohatého, bolestně i krásně naplněného života.

Hana Gerzanicová svému zvonu

„Hlas zvonů táhne nad závějí...“
Vzpomínáš si na slova básníka?
Je v tónech zvonů cosi tajemného
co okolím do duše proniká.

O významu dní a událostí zpívá
a hlásá Boží nekonečnou slávu.
I odchod duše z těla oznamoval
a lidé mlčky sklonili svou hlavu.

Nemá srdce zvonů pouze kovu sílu,
svým tepem, kterým v rytmu bije
zvěstuje touhy duše, víru
posvátné vznešené vyzvání melodie.

I tvůj zpěv, zvone Vojtěchu ať krajem
přes ulic hluk se nese k českým lidem,
nemocným, smutným kéž nese útěchu
a naplní je nadějí a klidem.

Kéž tvoje srdce, zvone Vojtěchu
k lásce a víře ukazuje cestu.
Tvůj kovový hlas ať chválu zpívá Bohu
a požehnání nese Plzni městu.

VÁŠNIVÝ A TRNITÝ „OCHOTNÍK“

Za druhou návštěvou v australském přímořském letovisku Coolum jsem jela s nejistotou a dokonce s mírnou obavou v srdci. Stanislav Volek ze Sydney o muži, u kterého jsem se rozhodla zastavit na cestě z Noosa do Brisbane, napsal:- „Jeho humorná satira náleží do té nejhorší kategorie: za prvé uráží a za druhé všechny. Autor totiž nepatří mezi opatrné kritiky, kteří se z bezpečného zápecí tvrdě a nekompromisně strefují svými dikobrazími ostny do nešvarů druhé strany barikády. Autor naopak pohrdá pohodlným živobytíčkem pěvce chlebodárců a nebere si servítky před nikým a ničím... Také nezavírá oči před žádnou pravdou, byť by to bylo proti duchu politické správnosti exilového tábora...“.

To mne lákalo a současně odrazovalo. Jaký bude skutečný Stanislav Berton, neúnavný a neodraditelný hledač pravdy, který se na konci pozemské pouti ohlíží za svým plným šestaosmdesátiletým životem? Byla jsem příjemně překvapena. Za prvé na svůj věk nevypadá a za druhé chová se ještě mlaději. A protože má také sklon k okamžité přímosti a otevřenosti, dozvěděla jsem se za pár hodin o dalším pozoruhodném krajanském osudu.

Stanislav Brzobohatý – Berton jej načrtl ve svém životopise „Od nožců k protinožcům“, kde popsal své exilové začátky, jak říká – začátky od píky. V letech 1948 – 1952 pracoval jako podvrátný v londýnském předměstí Earl’s Court na noční službě ve velkém činžáku Chatsworth Court. V klidnějších služebních hodinách četl české a anglické noviny a knihy a zároveň začal sám psát. Vzpomíná na to:- „O tehdejších politických poměrech v poúnorovém komunistickém Československu, jakož i o počátcích rozháraného exilu bylo těžké, jak pravil římský klasik, nepsati satiru (Difficile est satiram non scribere).“

Napsal kolem 300 epigramů zveřejněných ve sbírkách „První kopa trní“, „Druhá kopa trní“, „Hornická balada“, „Padni komu padni“. Vydání „Třetí kopy trní“ v roce 1955 bylo narušeno tíživou starostí o rodinu s třemi malými syny. Na exilovou činnost, psaní, režii literárních, vzpomínkových pořadů a ochotnického divadla v Národním domě na West End Lane v Londýně nezbýval čas, peníze ani energie. Stanislav Berton živil svou rodinu výrobou bižuterie, pracoval dvanáct hodin denně, šest dní v týdnu. Za dvacet let neměl jedinou dovolenou. Žil v nezáviděníhodných duševních podmínkách, často frustrovaný, protože nemohl rozvíjet a uplatňovat svůj spisovatelský, herecký a hudební talent.

V roce 1964 se přestěhoval s rodinou do Sydney, v roce 1977 prodal výrobu a začal maloobchod s bižuterií a stříbrnými šperky. Konečně se mohl vrátit ke svému nejmilejšímu koníčku – studiu historie.

Stanislav Berton mi prozradil, jak kdysi dávno v mládí se mu otevřely oči, když z vlastní zkušenosti poznal, jak je to s mediálním klamáním lidu a jeho přezíráním, které zachází až do neomluvitelné lhostejnosti vůči lidským životům. V ten stěžejní okamžik si již jako mladík předsevzal, že bude do konce svého života odhalovat lži a společenské nepravosti za každou cenu.

Říká, že s prozřením mu začaly v hlavě fungovat poplašné zvonky: „Každý člověk není dobrý člověk. Některým velikánům minulosti i současnosti by se člověk, kdyby mohl, nejraději vyhnul na sto honů. Jejich zločiny proti lidskosti převyšují vrchol Everestu.“ Po celý život má v zákrutech mozku zasety verše Karoly Kuzmányho, slovenského luteránského kazatele, buditele a básníka 19. století, které se staly jeho filozofickým krédem: - *Kdo za pravdu hoří v svaté oběti, / kdo za lidská práva život posvětí, / kdo nad křivdou bídných slzu vyroní, / tomu naše píseň slávou zazvoní. / Kdo si stojí v slovu, byť se shrknul svět, / kdo si statečnosti v nebi věnec splet´, / koho dar nesvede, hrozba neskloní, / tomu naše píseň slávu zazvoní.*

Po dlouholeté pátrací exkurzi do nedávné československé historie se Stanislavu Bertonovi skutečně podařilo odhalit závažné nepřesnosti v historickém zpracování okolností atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharta Heydricha a v této souvislosti i označit a usvědčit sokolského odbojáře Ladislava Vaňka - Jindru z dvojnásobné zrady, která měla na svědomí mnoho lidských životů.

Existuje dnes celý seznam písemné tvroby všeho druhu a jména několika desítek autorů, odvolávajících

se na Bertonovy objevné výlety do vždy konformně naladěné české i zahraniční historie. Podle Wikipedie je dnes Stanislav Berton „český exilový vydavatel, historik, editor, básník, překladatel a ochotník“. V anglické verzi „publisher, historian, editor, translator and amateur“.

Stanislav Berton nad tím uvažuje: „Překladateli nebylo známo, že v české mluvě je ochotník ten, ‚kdo hraje divadlo ze záliby, ne z povolání‘. To byli moji rodiče. Já sám byl však po maturitě skutečně zaměstnán jako inspicient a herec až do totálního nasazení na podzim 1944 v Beskydském divadle v Hranicích na Moravě. Na první pohled se mi nezamlouval termín ‚amateur/amatér‘, to je ten ‚kdo se věnuje něčemu ze záliby, ne z povolání‘. Po dlouhém dumání jsem došel k názoru, že překladatel má vlastně pravdu. Vše co jsem napsal a vybádal a zveřejnil jsem dělal ze záliby. **Pro českou věc**“.

Stanislav Berton – jeden z krásných příkladů Čechů s velkým Č a Bez hranic.

Z DENÍKU CESTOVATELKY

Gabriela Pavesková

Queensland – 3. část

Den sedmý – úterý 3. dubna 2007 - Cairns

Probuzení z tvrdého spánku bylo příjemné. Sice jsme byli po dlouhé cestě stále unaveni, ale čekala na nás zajímavá atrakce, o které jsme si už přečetli den předtím v nejrůznějších letácích. Na recepci motelu Best Western, kde jsme přespali, jsme si nechali poradit, kudy se dostat k jedné z největších atrakcí města Cairns a vyrazili směrem na lanovku Skyrail.

Pokud si snad někdo představuje tuto lanovku něco jako dopravu na Ještěd, je na obrovském omylu. Jde samozřejmě o obyčejnou lanovou dráhu, ovšem její trať měří 7,5 kilometrů, má celkem 4 zastávky a vy plujete nad deštným pralesem do/s kopce, z kterého je v určitém bodě vidět i celý Cairns. Největší atrakcí je ovšem zeleň pod vámi, vodopády Barron Falls, či řeka Barron plná krokodýlů. A protože lanovka pluje velice pomalu, jedna cesta, jenž zahrnuje dvě 20ti minutové procházky, trvá hodinu a půl. Asi málokdo v České republice ví, jak těžká sucha dopadají na Austrálii. Jde o vyvrcholení několika let, kdy voda v nádržích ubývala a řeky se úžily a všichni obyvatelé se museli těmto podmínkám pomalu přizpůsobovat. Všichni tedy jistě pochopí, jak lahodný pohled byl na zeleň tropického Queenslandu, který byl právě na konci deštného období. V lanovce jsme pluli nad celým zeleným mořem nám neznámých dřevin, s nadšením četli značky o každém stromu a prošli všechny stezky mezi vysokým kapradím, které na sobě mělo ještě kapičky deště.

Coolum, Queensland, Austrálie

Protože průvodci nabízeli kombinovanou možnost cesty – jedna cesta lanovkou a zpáteční parním vláčkem či naopak - měli jsme původně v plánu využít tuto nabídku. Smůla se nám ale lepila na paty, protože vlak až do konce dubna do Cairns nejezdil. Nakonec nás potěšila zpráva, že se vlakem můžeme svézt alespoň k vodopádům Barron Falls. Byla to sice jen 10minutová jízda, ale pohled to byl moc hezký.

Naprosto otevřeně přiznávám, že na zpáteční cestě lanovkou nás už nadšení pomalu opouštělo. Ono 2,5 hodiny pomalé jízdy od sloupu ke sloupu pomalu začne nudit asi každého – nemluvě o pětiletém neposedném klukovi. A tak jsme Daníkovi vymysleli hru, při které měl zamávat míjející lanovce. Pokud pasažéři odpoví máváním, získává bod Daník. Jestliže neodpoví, máme bod my. A tak jsme se bavili při pohledu na prosící oči našeho syna a jeho neumdlévající ruku stále zvednutou a mávající – jen pro získání imaginárního bodu a jeho zklamání, když ho náhodou někdo přehlédl. Tato hra vydržela Daníkovi až do konce a musím přiznat, že vítězství bylo na jeho straně. Za zmínku jistě stojí i další atrakce, která nechybí v žádném průvodci města Cairns, a kterou najdete hned vedle lanovky. Jde o Aboridžinskou stanici, kde vám původní obyvatelé Austrálie ukáží, jak správně házet bumerangem, poví vám něco o malbách, zatančí jejich tance.

My ale neměli času nazbyt a tak jsme pokračovali v naší jízdě na sever – směr Port Douglas, který se nachází 60 km od Cairns. Cestou jsme sjeli okouknout pláže městečka Palm Cove, které patří také mezi vyhledávaná rekreační centra. Bohužel tam jsme se přesvědčili, že konec deštné sezóny

nepřeje barvě moře. Voda byla šedivá a stejně jako na jihu se v ní nedalo koupat pro nebezpečný druh medúz.
A to nebylo vše. Při řeči s místní prodavačkou jsme se dozvěděli, že včerejšího dne se na břehu pohyboval poměrně velký krokodýl. Vyplavil se z blízkého koryta řeky, která sem vtéká z deštných pralesů.
Port Douglas nás uvítalo atmosférou poklidného rekreačního městečka, jehož centrum naleznete až úplně na jeho konci, přímo u menšího přístavu, kde na vás padne klid a pohoda. Po projížďce městem jsme se ubytovali v hotelu Sharaton Mirage Port Douglas, který nám příjemnou dovolenou proměnil v dovolenou snů.

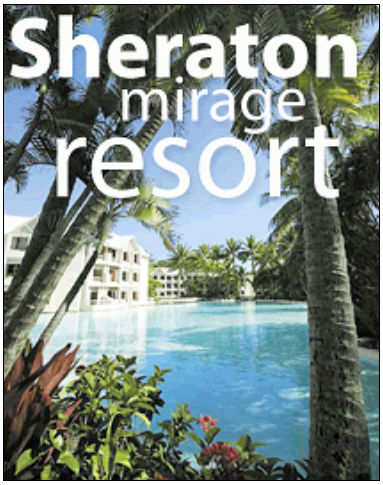

Jde o resort o rozloze 180 hektarů s překrásnými zahradami, několika slanými i sladkovodními bazény (jen ty pokrývají 5 akrů plochy) a s přístupem na překrásnou tropickou pláž, která se táhne po pobřeží celého Port Douglas. Přestože jsme tu prožili překrásné tři dny a užili si zdejšího luxusního vybavení maximálně, naše první noc byla trošku neklidná.
Když jsme se vrátili od bazénu, kde jsme strávili podvečer, Říša vytáhl ráno koupené noviny a za chvíli mi předložil titulní stránku, která hlásala, že den předtím v devět hodin ráno byla v Port Douglas vyhlášena výzva k evakuaci, neboť celému pobřeží Queenslandu hrozila vlna tsunami. Zpětně jsme se v myšlenkách vraceli, co jsme dělali v jedenáct hodin včerejšího dne (vlna měla dosáhnout pobřeží Austrálie dvě hodiny po vyhlášení) a krev nám tuhla v žilách, když jsme si uvědomili, že jsme mohli být spláchnuti do moře aniž bychom cokoliv tušili. Naštěstí se poplach ukázal jako falešný, ale podle novin v Port Douglas nadělal skutečný zmatek. Obrovská kolona aut jedoucích jedinou cestou od moře pryč byla ucpána, obchody zavřeny, matky vyzvedávaly ve zmatku své děti ze škol. Zkrátka – naprostý chaos, který prokázal, že místní nejsou na podobnou pohromu připraveni. Napadlo mě tedy, zda by vůbec v hotelu nahlásili svým hostům, aby jej opustili nebo zda by se báli o své tržby natolik, že by podobnou záležitost nechali na poslední chvíli. Odpověď mi dala jedna z recepčních, která mi při rozhovoru na toto téma sdělila, že o žádném poplachu vůbec nevěděla.

Den osmý – středa 4. dubna 2007 - Odpočinek v ráji
Ani druhý den jsme nebyli ušetřeni překvapení.
Po báječné snídani v restauraci s výhledem do zahrad a k bazénům jsme se vydali na procházku po pláži. Bohužel ani zde nebylo moře ušetřeno našedlé barvy, kterou získává po deštné sezóně. Pláž je zde ale nádherná a naprosto jsme chápali, proč je Port Douglas tak populární. První ránu toho dne jsme dostali, když nás míjející pár upozornil, abychom nenechali Daníka pobíhat ani na samém okraji moře, neboť nebezpečné medúzy jej mohou zasáhnout i tam. Dozvěděli jsme se tak i informaci, že některé by mohly dítě zabít do dvou hodin. Šokováni jsme upozornili Daníka, že se nesmí k vodě ani přiblížit, blahořečili si, že máme hotel s tak krásnými bazény a pokračovali dál. Asi půl kilometru nato nás opět zastavil protijdoucí. Byla to usměvavá žena, která se zajímala, odkud jsme, co děláme a řeč začala nabírat zvláštní směr ve chvíli, kdy se rozpovídala o tom, že svět je přelidněn, že lidi by neměli mít více dětí, že píše knihu o třetím Miléniu a věci, o kterých je lépe se nezmiňovat. Byla to opravdu zdlouhavá konverzace, z které jsme nevěděli, jak utéct. Nakonec se nám to podařilo a my pokračovali dál. Naší „super-příjemnou“ procházku nám skutečně překazil až černý velký pes, který se náhle rozběhl proti nám a my s naprostým zděšením zjistili, že nikde v blízkosti není jeho majitel. Když k nám doběhl, začal kolem nás pobíhat. S Říšou jsme se snažili schovávat vystrašeného Daníka a sami s hrůzou pozorovali jeho zuby. Napadlo mě v tu chvíli hodně věcí – od očekávání, kdy po nás skutečně skočí až po to, že to snad musí být skrytý Ďábel, kterého na nás poslala paní s 3. Miléniem. Pes se nás držel po celou cestu, kdy jsme se vydali pomalým krokem k hotelu. Nepustil se nás ani v areálu hotelu a vyhnat jej museli až jeho zaměstnanci. Na žádné dupání a vyhánění, o které se Říša po celou dobu snažil, naprosto nereagoval.
I když nám procházka trošku podlomila kolena, nenechali jsme si den pokazit a nádherně si ho poté užili u bazénů, v místní sauně, zajeli si na golfové hřiště, kde si Daník vyzkoušel odpálit pár míčků a zastavili se na pití v místním přístavu, z něhož je nádherný výhled na lodě a oceán. Počasí bylo překrásné, tak proč si ho nechat pokazit představami o tsunami, černým psem či hrozbou nebezpečných medúz.

Pokračování příště

ČESKÉ FILMY, SERIÁLY, POHÁDKY, HUDEBNÍ POŘADY

$4/DVD

Budete-li mít zájem, velice ráda zašlu celý seznam. Stačí jen zavolat na 83616903 a zanechat vaše jméno a adresu. Nebo můžete psát na filmyapohadky@seznam.cz

ITALSKÉ PRÁZDNINY

Ladislav Křivánek

Již od mládí jsem miloval knížky o cizích zemích, vždy bylo mým snem se všude podívat a na vlastní oči hltat tu historii, o které jsem četl. Bohužel, za mého mládí se dalo akorát cestovat prstem po mapě. Situace se ani moc nezměnila po našem odchodu do Kanady v roce 1968, kdy jsem začal mít panickou hrůzu z výšek a létání.
Sice od "plyšáku" jsme letěli domů několikrát, ale pro mne byla ta radost z dovolené vždy tvrdě vykoupena těmi hodinami na letadle.
Letos jsme rozhodli, že jako penzisté si můžeme při naší cestě domů odskočit i jinam. Při pohledu na mapu Evropy jsem však s hrůzou zjistil, že na slunný jih je většinou potřeba letět. Při mých plánech jsem si však vzpomněl na moji dávno oblíbenou knížku Jana Wericha, která mne kdysi fascinovala, protože byla o cizině.
Ano, byly to "Italské prázdniny", které rozhodly o naší další části dovolené, a také protože nehrozil strach z letadla.
Při jedné procházce Jičínem jsme zakoupili v malé cestovce velice levný "Last minute" zájezd do Itálie, který pořádala brněnská cestovka Galatea. Za týden stanování u moře a cestu autobusem chtěli asi 1700 Kč. Rozhodli jsme se však jet "vlastním" autem a býti pohybliví, čehož jsme nelitovali. Zaplatili jsme tedy pouze za týden stanování 740 Kč za každého.
V sobotu 12. 6. večer jsme vyrazili přes Plzeň na Německo, pak dolů přes Rakousko do Itálie. Cestou do kempu jsme si ještě prohlédli San Marino, a pozdě v neděli večer konečně dorazili do Martinsicuro na Palmové Rivieře v provincii Teramo u Adriatického moře.
Najít na plážové promenádě "Camp Duca Amedeo" nebyl problém. Cestovka Galatea tam má pronajatou nejen část kempu se stany a obytnými přívěsy, ale má navíc i stálou delegátku (zástupkyni) paní inženýrku Hanu Sládkovou, která tam již jezdí jedenáct let. Vše zajišťuje a svědomitě se stará o veškerou organizaci a pomoc.
V pondělí ráno jsme si trochu prohlédli kemp. Byli jsme velice rádi, že jsme tak dobře vybrali. Je fakt, že to bylo jen ve stanu, ale bylo to super (a za vynikající cenu). Obrovský krytý stan s 2 ložnicemi, v předsíňce 2 ledničky a skříňky, s vařičem pod plachtou v předpředsíňce, a též stůl se 6 židlemi. Do kompletního vybavení patřily matrace, polštáře, lůžkoviny, deky, nádobí, příbory, no prostě všechno. Byli jsme rádi že jsme si vybrali provzdušněný stan, protože nevím, jaké by to bylo v obytném přívěsu bez klimatizace. Venku rostly palmy, borovice a různé listnaté stromy a keře (také s bobkovým listem) či fíkovníky. Občas jsme viděli i mrňavoučké ještěrky, které jsme někdy také krmili.
Kemp byl jedinečný. Má nespočet krásných vykachlíkovaných sprch, umýváren a čistých záchodů, jakož i moře umyvadel na potraviny a nádobí. Majitel kempu, pan Amadeo, má mimo stanů také obytné přívěsy i chaty (krásné domečky s klimatizací a zahrádkou), ba i apartmány ve vilkách nebo i celé vily. Hned vedle kempu má i pěkný hotel s restaurací. V kempu jsou dlouhé pruhy sítí, pod kterými byly stany (ještě se stříškami), a stíněné cesty proti slunci. Též je tam otevřený zakrytý společenský pavilon na hry, představení a na televizi (každý večer všichni Italové sledovali mistrovství světa ve fotbalu). U ulice je bazén. My jsme však většinou chodili přes ulici na pláž, kde kus od pobřeží jsou z navezených kamenů vlnolamy, takže ve vyhrazeném prostoru na plavání nebyly žádné velké vlny, moře bylo teplé a čisté, že si člověk viděl i na prsty u nohou. Pláž byla z krásného písku, který pokračoval daleko do moře.

Proto hned ráno musela manželka letět se švagrovou do moře. Po snídani jsme dostali "školení" od paní Hany. Dala nám spousty dobrých rad o kempu, kde jsou jaké obchody a restaurace, co se kde prodává, včetně pár dobrých receptů, ba i něco o místní historii a zeměpisu, a v neposlední řadě i malou lekci z italštiny. Navíc nám ukázala u svého stanu nástěnku se všemi mapami, údaji o počasí, které vyvěšovala každý den, seznamem obchodů i malým českoitalským slovníkem. Též nás upozornila na náklaďák s čerstvým ovocem a zeleninou za velice dobré ceny, který stál u vchodu do kempu celé dny. Nakonec nám řekla o blízké rodinné velkovýrobně vína, kam jsme hned zajeli a jezdili téměř každý den si načepovat levná a dobrá vina, litr za 1 - 1.30 euro, takže jsme je brali po 5 litrových galonech.
Celý první den jsme jen blaženě odpočívali, chodili přes ulici k moři či popíjeli ve stínu palem a studovali mapy kam zajet v příštích dnech.

Následující den jsme jeli za 35 euro s hromadným zájezdem italským autobusem, který nabral Čechy z dalšího kempu, napříč celou Itálií na prohlídku Říma. Řím má sedm vrcholků a rozkládá se na obou březích řeky Tiber, přes kterou vedou krásné historické mosty. Na místě Říma žili lidé kolem řeky Tiberu již před 14ti tisíci lety. Podle vykopávek Řím existoval jako město již před více než 2700 lety. Socha římské vlčice (Lupa capitolina) vznikla dávno potom, a Romulus a Remus (podle legendy zakladatelé Říma) k ní byli přiděláni ještě mnohem později. Dnešní Řím je více než dvakrát větší než Praha a má víc než dvojnásobek obyvatel. Zhlédnout Řím za jediný den není v lidských silách, na to by člověk potřeboval extra dovolenou, a ne krátkou.

Historický Řím je plný památek, od antických přes středověké, až po renesanční a barokní, jak v původním městě obehnaném dříve hradbami, tak i za nimi. Ať jsou to starověké stavby, kostely a chrámy či baziliky, triumfální oblouky, obelisky, nebo množstvi překrásných fontán a kašen, sochy, mosty, paláce, ale též mnoho starších i nových vykopávek, na kterých se stále pracuje, tak je člověk ani nestačí obdivovat. Byli jsme rádi, že jsme mnoho z nich viděli aspoň zvenku či z dáli. Pantheon (původně kostel všech bohů, vystavěný před 2 tisíci lety a později zasvěcený Panně Marii mučedníků), jsme si prohlédli i zevnitř a byli fascinováni nejen uměleckými díly, ale i starou stavbou s obrovskou kupolí, při níž byl použit asi vůbec poprvé beton, a kde je v kupoli velký otevřený kruh, kterým vniká do chrámu denní světlo, stejně tak jako déšť.

V poledne jsme si dali u Fontany Di Trevi přestávku na oběd. Litoval jsem, že jsme si do Říma nevzali více eur v hotovosti, protože jsme za dopoledne stačili pomalu vše utratit za suvenýry. Pár bankomatů nám odmítlo vydat peníze na debit kartu. Měli jsme však pro jistotu i American Express cestovní šeky v eurech. Bohužel jsme skoro hodinu lítali po všech bankách, až nám je konečně vyměnili v bance American Express u Španělských schodů. Italské banky mne velice překvapily, protože se do nich dá vejít či vyjít, pouze po jednom, a to ještě v zaskleném otáčecím turniketu. Většinou mají uvnitř ještě stráže, asi znají své papenhaimské, a je to dost účinný prostředek proti bankovním loupežím.

Kdo viděl nějaký italský film z Říma, tak si vzpomene, jak jezdí Italove, ve většině zemí by asi přišli o řidičák během pár hodin. Mezi proudy aut se míhají na mnoha skůtrech i slečny v kraťasech a lodičkách nebo cyklisté (ti i v protisměru), a kolikrát mají na kole i další 1-2 pasažéry, třeba sedící či stojící. Není divu, že skoro každé auto je ťuknuté, asi to nikoho nevzrušuje.

Po obědě jsme došli do Vatikánu, který je nejmenším státem světa s rozlohou 0.44 km2 a má asi 800 obyvatel. Sídlí na jednom z římských kopců - vrchu Vatikán (Colle Vaticano). Nejznámější stavbu, Baziliku sv. Petra, v dnešní podobě postavenou 1506-1626 na náměstí sv. Petra, jsme si prohlédli během pár hodin jako naši poslední památku. Už nám nezbýval čas ani na prohlídku Sistinské kaple a Vatikánského muzea nebo Apoštolského paláce (snad příště). Při vchodu do Baziliky sv. Petra nikomu nesmí být vidět kolena a ramena. Pro zakrytí kolen tam prodávají jednoúčelové kalhoty z černého geotextilu, které mi naštěstí před odjezdem půjčila naše paní Hana. Všechny prostory chrámu jsou úžasné a plné uměleckých památek. Také jsme si vyfotili švýcarskou papežskou gardu, kterou založil papež Julius II. již v roce 1506.

Turistů z celého světa je v Římě a ve Vatikánu jako v Praze na Karlově mostě, takže se člověk musi stále všude mezi nimi prodírat. Jenom malý Vatikán navštíví ročne přes 4 miliony turistů, což je pět tisíckrát více než počet obyvatel. Byli jsme rádi, že jsme mohli být jedněmi z nich, a spatřit na vlastní oči mnoho překrásných a významných historických památek z dějin naší civilizace.

Fota z Říma autor článků

ZMĚNA DORUČOVACÍ ADRESY
KONZULÁTU V SYDNEY
Consulate of the Czech Republic
PO Box 132
Vaucluse, NSW 2030

KDYSI DÁVNO O VÁNOCÍCH

Milloš Ondrášek

Služební cesta koncem listopadu, nebo nedej Bože v prosinci, vyvolává v mém úřadě silné zneklidnění. Každý pořádný Australan je předsedou spolku chovatelů trpasličích kníráčů, tajemníkem sdružení pro záchranu kácených blahovičníků, pokladníkem obce přátel umění sborového a členem klubu pro seskoky z upoutaného balónu. Místa opatřená elektrickými či plynovými rožni v melbournských parcích jsou každý prosincový den obsazena od kuropění dlouho do noci. Předsedové, tajemníci, pokladníci a členové zmíněných a nepřehledného množství jiných organizací se rojí kolem těchto kuchyní a jídelen pod širým nebem, posilují se, popíjejí a projednávají důležité záležitosti. Počasí se na jižní polokouli v tuto dobu lepší, nastává léto a toužebně očekávané vánoce. Každý večer se pak setkávají příbuzní, přátelé a sousedé na zahrádkách předměstských vilek, které jsou vyšňořeny papírovými girlandami a šňůrami barevných žárovek svítících celou noc, opět se rožní, popíjí a projednává. A v takové době odjet na služební cestu?

Vzhledem k zákonu nejmenšího odporu jede ten, kdo není předsedou, tajemníkem, pokladníkem a skokanem z balónu. Do Štědrého večera zbývají čtyři dny a instrukce zněly, kdyby byly přeloženy do úřední češtiny, zítra v šest ráno se hlásit na vysunutém pracovišti tam a tam, o něco více než dvě stě kilometrů na západ od Melbourne.

A tak vyrážím ještě za tmy, celoaustralská rozhlasová stanice na krátkých vlnách dává pastorely Jana Jakuba Ryby, jede se mi lehce, moje Honda jen přede. V otevřených polích klesla k zemi mlha. Krajina zbělela a zdá se, že je pokryta jinovatkou. Znám takové dojmy neskutečnosti z mého pobytu v jihoafrické poušti Kalahari. Keře, na kterých listí seschlo v téměř padesátistupňovém vedru na bílo, jsem pokládal z dálky za třešňový sad. To nejsou vidiny přání. Mám to, co jsem chtěl a co chci, je to spojení s realitou, která z mé vůle pominula navždy. Přijímám to bez nostalgie a bez lítosti. Vánoce mého dětství, kdy otec vzpomínal na zasněženou slovackou dědinu a horňácké sváteční obyčeje, jsou pryč, ať žiji kdekoliv. Jsou pryč i na té Lhotě.

Mlha se pomalu rozplývala, svítalo a dojel jsem do cíle. Městečko je posazené v mírně zvlněné krajině, ze které groteskně vystupují kužele dávno vyhaslých sopek, scenérie jako vystřižená z kulis pro loutkové divadlo. Historie zde má krátkou paměť. O původních obyvatelích již téměř nikdo nic neví, zůstaly po nich jenom sny. Bílí usedlíci sem přišli před stopadesáti lety, to je údobí, kterým v Austrálii začínají dějiny. Některá stavení těchto přistěhovalců ještě stojí, zvláště jedno vyniká rozsáhlostí a stavební zachovalostí, velká zahrada byla vybudována podle vzoru anglických parků, i stromy byly dovezeny, aby připomínaly starý domov. Vysazení králíků mělo tento dojem ještě zesílit. Přivezeným ovcím se to podařilo k prospěchu celého světadílu, o králících se to již prohlásit nedá. Toto pošetilé přání přišlo draho. Nad městečkem trčí špičatý vulkanický vrch Laura, nazvaný asi po dceři prvního usedlíka.

K večeru jsem piniovou alejí vyšel na vrchol. Bylo jasno a rozhled ojediněle širošir, rozhodně připomínal velikonoční a nikoliv vánoční pohlednici. Všude sytě zeleno, na pastvinách jehňátka, bahničky, beránci, skopci, bahnice a berani. Pásli se sami a nic jiného neměli na starosti. Pod kopcem se lesklo jezírko jako stříbrná desetikoruna blahé paměti. Mořské oko, zatopený kráter. Voda přitahuje vše živé, na břehu se hašteřili flétňáci, prozpěvovali kystráčci a v mělké vodě se brodili jespáci a kulíci, hladinu upřeně perlustroval lžičák. Rozeznal jsem je dobře, na vrcholu kopce byl umístěn otočný a po vhození mince pracující dalekohled, umožnil mi pozorování z ptačí perspektivy. Kovová tabulka na stojanu upozorňovala, že dalekohled pořídilo místní sdružení nevidomých. Horizont krajiny byl obkroužen jako vroubkovaná mísa nízkým pohořím sopečného původu. Mořských ok jsem napočítal ke čtyřiceti. Orientaci mi umožnil kovový stolec nesoucí velký talíř opatřený šipkami, které jmenovaly přírodní divy v 360 stupňovém panoramatu. Byl to dar dobročinného sdružení Lvounů. V městečku se samozřejmě každý měsíc v hotelu na náměstí scházejí další dobrodinci, Rotariáni. Ti zase, aby nezůstali pozadu, k obecnému blahu zde vybudovali elegantní záchodky, aby výletníci rozrušeni horizonty, zvířenou či jinak, neznečišťovali přírodu.

Následující odpoledne jsem se po práci vypravil ke dvěma nedalekým, dosti rozlehlým jezerům. Seděla u sebe jako pod cvikrem. Jedno jezero bylo zabráno rybáři, postávali se svými pruty, udicemi a čeřeny na břehu anebo se nechali kolébat na loďkách. Druhé bylo plné plavců i neplavců a plulo tam několik plachetniček. Udivilo mne, že se rekreanti tak snášenlivě rozdělili, moje australská zkušenost byla dosud poněkud rozdílná soudě z bezohledně vyřvávajících rádií a magnetofonů. Brzy jsem zjistil, že tato jezerní segregace nebyla motivována snášenlivostí, nýbrž vznášenlivostí. Jedno oko bylo sladkovodní a údajně plné ryb táákhle velkých, to druhé, i když jen několik desítek metrů vzdálené, bylo slané. Zaplaval jsem si v něm mořsky a božsky. A svátek Narození Páně byl přede dveřmi.

Nazítří k večeru jsem slyšel v městečku hlasité vyhrávání, je před Štědrým dnem. A tak jako v podobenství jsem se vydal na výzvědy, odkud se line hudba. Zvuky dechovky se nesly z místního kulturního domu. Místní občané

a snad i příležitostní návštěvníci, možná, že jich tam bylo kromě mne více, se nechali unášet ryčně vyhrávanou melodií. Tak se zde slaví vánoce, žádné jesličky, kadidlo či varhany a lidé zachumlaní do zimních kabátů. Muzikantni byli jednotně oblečeni. I když nešlo o hudbu hradní stráže či námořní pěchoty, skvěli se v pestrobarevných uniformách husarů jako by vypadli z Lehárovy operety. Zlaté nárameníky a třásně epolet se jim v zapadajícím slunci blýskavě komíhaly a soupeřily s leskem křídlovek a heligónů, střapce se natřásaly, štětky (na čepicích) poskakovaly, spletené šňůry na prsou dmuly, bandalíry vlnily a paličky bubeníka se vznášely soupeříce s létavicemi. Kapelník v hejtmanské uniformě, ještě skvostnější než oblečení jeho vojska trubačů, pištců a tamborů, velitelsky vyzýval jednotlivé šiky nástrojových skupin k tónům ještě břesknějším.

Toto udivující hudební těleso dosud provozovalo jen jednu jedinou skladbu hranou da capo ad infinitivum, tedy pořád dokola. Nevěděl jsem, zda jinou nenacvičili anebo šlo ovšeobecně žádanou a oblíbenou tichomořskou koledu. Byla to ale melodie, kterou jsem dobře znal a kdysi s chutí zpívával, spíše však na Silvestra než na půlnoční. „Sekl sedlák na louce“ zpíval jsem si v tu chvíli pro sebe a litoval jsem, že nevynikám sytým barytonem, abych mohl vyskočit na podium a podělit se o pravou a původní verzi této skladby. „V roztrhaný kazajce“ jsem se již nezadržel, lidé se po mně obdivně otáčeli. Nedopěl jsem, přede mnou přeběhl pes. Nebyl z těch, kteří obíhají kolem stád australských ovcí, přebíhají na hřbetech natlačených zvířat, zahánějí je, rozdělují stádo a zase spojují, jak si farmář přeje a signalizuje pouhým písknutím na prsty. Pes, který byl u muziky, vypadal jako divoký dingo, prodíral se davem třímaje v mordě dámskou botu, levou, povšimnul jsem si. Absurdita scény měla na vybranou, buď šlo o krvelačnou bestii, psa baskervilského, anebo o němého, dobrosrdečného, čtyřnohého přítele člověka spěchajícího s darem pod stromeček. Tyto zásadní povahové rozdíly v chování zvířete jsem neměl příležitost rozlišit. Pes jednak zmizel a v zápětí ke mně přistoupila mladá žena s kytarou v ruce. Byla to španělka. Požádala mne, zda bych jí nebyl nápomocen při ladění. V tom ryku pozounů a tlukotu tureckého bubnu to nebylo snadné. Navíc se mi zželelo kytaristky, polovinu svého života promarní laděním. Vzal jsem španělku do rukou a přejel struny akordem D, v té tónině jsem hrával „Při Betlémě na salašu“. Dívka vzhlédla a požádala, abych šel k ní, kde naladíme přesně. Dříve než jsem měl možnost se na tuto okolnost dotázat

a podotknout, že snad má vystřídat ve vánočním pořadu s jedinou koledou dechovku v husarských uniformách, ta právě hřměla „hnedle vzala dvě hůlky“, objevil se znovu pes, prodíral se davem ještě s většími obtížemi než napoprve. Tentokráte třímal v tlamě protézu dámské pravé nohy i s botou. Záhada se tedy vysvětlila. Dále jsem nepátral, neladil jsem, krasosmutnění jsem ponechal povolanějším, kteří vědí, jak strávit vánoce v australském městečku, ve kterém se zastavil čas.

Na Štědrý den jsem před polednem dokončil na vysunutém pracovišti to, co se ode mne očekávalo, vskočil do auta a sluncem ozářenou krajinou, která již nijak nepřipomínala zasněžená oraniska, jsem spěchal do Melbourne, abych dojel včas k malému českému betlému rozloženému pod nevelkým stromečkem jen s několika svíčkami a půltuctem vánočních ozdob. Již zdálky jsem vnímal vůni svátků, smažila se ryba, na stole byla mísa s narovnanými vanilkovými rohlíčky a rybízovou marmeládou slepovanými lineckými hvězdičkami. Byly Vánoce, byl jsem s rodinou, byl jsem doma.

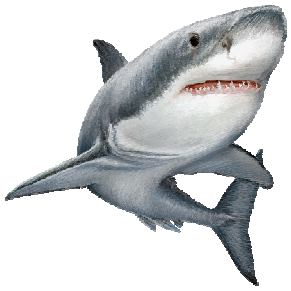

Nebezpečí “white pointers” na australských plážích aneb Člověk nikdy neví

Ivan Kolařík

V životě se mě již hodně lidí zeptalo, proč jsem emigroval zrovna na tak strašně vzdálený kontinent jako je Austrálie. Proč jsem si prý raději nevybral nějakou čisťoučkou evropskou zemi za humny, odkud je domů cobys kamenem dohodil, a kde se člověk jen tak hnedka neodrodí.

Ano, jejich dotazy víceméně chápu. Souhlasím, že zaskočit si z Melbourne do Prahy je přece jenom trošku těžší, než si například z Vídně zajít do Slávie na kafe. Než se člověk totiž na rodnou hroudu dostane, tak musí nejprve za letenky vydat těžce našetřenou několikaletou penzi. Navíc pak během nekonečného letu, který strávíte jako sardinka na mrňavém sedadle letadla pohroužen v modlitbách, aby to nespadlo, nakonec dostanete do nohy trombózu. Ta má za nepříjemný následek to, že místo pití lahodného piva a nostalgického vzpomínání na prošlé mládí ve vaší oblíbené restauraci, leží člověk jako lazar upoután na nemocničním lůžku, jde mu o kejhák, a cucek v žilách mu měsíc rozhánějí kapačkami. Ano, to jsou celkem pádné důvody, proč by snad člověk měl žít někde poblíže Smíchovského sklípku a Národního divadla.

Já však milerád podstoupím všechna nebezpečí a nepříjemnosti spojené s cestou do země praotce Čecha. Já si totiž Austrálii vybral schválně a to hnedka z několika důvodů.

Předně jsem opravdu chtěl být co nejdál od domova jak to vůbec šlo, chtěl jsem žít v zemi s hluboce zakořeněnou demokracií, v zemi, kde se mluví anglicky, a kde tudíž nikdo nebude rozumět, když používám sprostá slova, v zemi, kde je čistý vzduch, nekonečné zlaté pláže, exotická zvířátka a… krásné ženy. Z barevných stránek kalendářů jsem totiž dospěl k názoru, že Australanky jsou snad ještě krásnější a vyvinutější než jinak celkově přitažlivé české holky, i když se mně žena Máňa snažila namluvit, že si na obrázky vybírají ty nejkrásnější z nejkrásnějších, a že zbytek Australanek jsou ženy povadlé a vysušené nemilosrdným sluncem.

K mé neutuchající radosti jsem krátce po příjezdu do Austrálie zjistil, že jsem měl pravdu já. Krásné jsou Australanky díky slunci, kterému od útlého mládí vystavují svá pružná těla. Ano, nelituji, že jsem si vybral Austrálii, protože procházka po pláži se ať pro mladého jinocha či zchátralého penzistu rovná procházce v ráji. Čelo se zarosí pohledem na bezstarostně se opalující krasavice, kterým je zcela jedno, že ve čtyřiceti budou vypadat jak staré, vrásčité babky s vytahanou kůží, právě tak jak to předvídala žena Máňa.

A tak již od časného rána, kdy je obloha vymetená, hraje azurem a předpověď počasí říká, že má být pařák, se tyto ženy houfem vrhají na pláže, kde ze sebe rvou to, co my pánové, stejně pokládáme za zcela zbytečnou část oděvu, a beze studu se opalují mezi lidmi jen tak. A v hanbě za bronzem je jim úplně jedno, skotačí-li vedle nich dětičky nebo leží-li v bezprostřední blízkosti chlípní stařící, kteří předstírají, že čtou noviny a přitom s bublinami u nosu zpoza zrcadlovek šmírují polonahé slečny.

Co si však budeme povídat. Nejsou to pouze důchodci, kteří s povzdechem a myšlenkou na zašlá léta, když jejich ženy byly zrovna tak ztepilé, se kojí pohledem na naolejované, lesklé hrudě plavkyň. Ty zrovna tak přitahují toužebné pohledy pubertálních mladíčků a důstojných otců od rodin, kteří pod záminkou toho, že si hrají se svými ratolestmi, kopají míč co možná nejblíže k ručníku, na kterém se líně protahuje úžasně půvabná mladice.

Musím se přiznat, že i já, jinak milující, věrný manžel a zodpovědný otec, jsem použil podobně fikanou strategii umožňující kradmý pohled na ňadra vystavená slunečním paprskům. Místo hraní nudného kriketu či australského fotbalu jsem se s dětičkami vydával na procházky po pláži hledat mušličky. Ty nejbarevnější, příbojem ještě

nepoškozené mušle, se nějakým záhadným způsobem obyčejně nacházely v těsné blízkosti plážových ručníků nahatých slečen.

Jednoho horkého letního dne, který jsme s přáteli trávili na naší oblíbené pláži, jsem se s kamarádem Pepčou vydal na hledání tak zvaných "white pointers". Tak se zde říká nejenom plavce požírajícím žralokům, ale také na pláži odhaleným ňadrům. Nejdříve jsem neměl tušení, že tento velice populární výraz se v mé nové zemi běžně používá právě v této souvislosti. Dodnes si pamatuji, že když mne jednou rodilý Australan se šibalským úsměvem na tváři doporučil, že mám jít na Shelly pláž, protože tam jsou zaručeně "white pointers", myslel jsem si, že se musel pomátnout na rozumu. Nebudu přece chodit svlažit tělo na pláž, kde se moře hemží "white pointers" žraloky! Nejsem přece blázen! Teprve, když mně se smíchem vysvětlil, že tento výraz označuje bílá, ke slunci čnějící ňadra, nejenom, že jsem pochopil, ale bez prodlení jsem se na sympatickou pláž vydal.

A právě na této Shelly pláži, která zaručovala božské pohledy nejenom na burácejí vlnobití, jsme šli s kamarádem na procházku. A to přes všechny jeho protesty, že by raději plaval, že "white pointers" zrovna nemusí, protože, byť mrňavý, je má doma. Písek pálil do chodidel jako ďas, Pepča poskakoval po jedné noze a nadával jako špaček. "Kurňa to to ale pálí," postěžoval si Pepča zrovna, když jsme byli v bezprostřední blízkosti velikého plážového ručníku s kýčovitým motivem doutnající sopky, palem a papoušků, na kterém ležel obrovský "white pointer", tedy dáma s neuvěřitelně velikými ňadry, které samou tíhou padaly na strany jejího těla. V tu chvíli mě napadlo, jestli by se tato ňadra kvalifikovala na oblíbený výraz, protože nečněla. Spíše připomínala na slunci se rozvalujícího mořského lachtana!

Pohled na tak mohutnou hruď nám však téměř vyrazil dech. Neovládli jsme se a jednohlasně jsme hlasy plnými obdivného údivu ze sebe vyrazili: "Tak ta má ale dudy, takový jsem ještě v životě neviděl!"

K naší hrůze se terč naší obdivné poznámky posadil, opřel se o lokte, mohutná ňadra si zakryl tričkem, podíval se na nás a ČESKY, s jemnou ironií v hlase, pronesl: "A ještě asi dlouho neuvidíte, pánové."

Co budu říkat, hanba nás v tu trapnou chvíli fackovala. Já zakoktal něco na omluvu v tom smyslu, že jsme to tak nemysleli, zatímco Pepča byl stále ještě tak šokován samotnou velikostí, že do toho šlápl ještě víc, když zamumlal, co by za to dal, kdyby něco takového měl doma, že taková úžasná prsa v životě neviděl, a že svůj výrok myslel doopravdy. Dodnes se divím, že nás, respektive Pepču, ta mohutná paní nepropleskla. Ať by to udělala čímkoliv, skončili bychom potupně lapajíce po dechu ve žhavém písku.

Leč naštěstí dáma naše netaktní řečičky přešla s úsměvem. Jako správná Češka se smyslem pro humor nás nesjela, ale jenom prohodila: "Příště si hoši dávejte bacha co říkáte, protože nikdy nevíte, kdo vám může rozumět. Našinec je všude a mohli byste to taky někdy pěkně slíznout."

Od té doby na rozvědky po plážích nechodím. Ať se ty nahatý holky na plážích sluníčkem třeba rozpustí. Nyní chodím jenom na mušličky. A chodím s hlavou sklopenou jako zařezaný, protože vím, že tak si alespoň neuříznu ostudu. Oni ti Čížci jsou skutečně všude!

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU ČECHOAUSTRALAN - $40

Šeky nebo peněžní příkazy - Money orders na účet CECHOAUSTRALAN zasílejte na adresu redakce ČECHOAUSTRALAN P. O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, AUSTRALIA

Můžete platit i elektronicky bankovním převodem:-
Bankovní spojení: EisBlue Holdings Pty Ltd, CECHOAUSTRALAN ACCOUNT - Account #: 813753720
National Australia Bank - BSB: 083-004, 330 Collins Street, Melbourne 3000, Australia

www.cechoaustralan.com

PF 2011

Redakce ČECHOAUSTRALAN - Barbara Semenov
P.O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, Australia
email adresa - bsemenov@cechoaustralan.com

ČECHOAUSTRALAN © —NEZÁVISLÝ CELOAUSTRALSKÝ KRAJANSKÝ LIST

If undelivered return to:
P. O. Box 1008
Hawksburn 3142
AUSTRALIA

Print Post Approved
PP 381712/02414

POSTAGE
PAID
AUSTRALIA